

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διπλωματική εργασία

Εσωτερικός Έλεγχος στις Εμπορικές Τράπεζες

της

Ιωάννας Τσίγλη

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στη Λογιστική Φορολογία και Χρηματοοικονομική Διοίκηση

Φεβρουάριος 2022

Ευχαριστίες

Για την παρούσα εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους μου στάθηκαν σε αυτό το ταξίδι απόκτησης μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, την οικογένειά μου, καθώς και ιδιαίτερος τους καθηγητές μου που στάθηκαν ως αγωγός και αρωγός σε αυτή την δύσκολη προσπάθεια.

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1

- 1.1 Εισαγωγή
- 1.2 Η ελεγκτική επιστήμη
- 1.3 Ιστορική αναδρομή της ελεγκτικής διαδικασίας
- 1.4 Το τραπεζικό σύστημα
- 1.5 Κίνδυνοι που διέπουν το τραπεζικό σύστημα
- 1.6 Αντικείμενο-σκοπός της εργασίας
 - 1.6.1 Δομή της εργασίας

Κεφάλαιο 2

- 2.1 Εισαγωγή ανασκόπησης
- 2.2 Παρουσίαση των ερευνών
- 2.3 Συμπεράσματα της ανασκόπησης

Κεφάλαιο 3

- 3.1 Σκοποί - κύριες λειτουργίες εσωτερικού ελέγχου
- 3.2 Είδη των εσωτερικών ελέγχων
- 3.3 Πρότυπα των εσωτερικών ελέγχων

Κεφάλαιο 4

- 4.1 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου - εννοιολογική προσέγγιση
- 4.2 Περιεχόμενο Συστήματος εσωτερικού ελέγχου
- 4.3 Βασικές αρχές του συστήματος εσωτερικού ελέγχου

- 4.4 Κριτήρια συστήματος εσωτερικού ελέγχου
- 4.5 Βασικοί σκοποί συστημάτων εσωτερικού ελέγχου
- 4.6 Χαρακτηριστικά ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Κεφάλαιο 5

- 5.1 Σύστημα εσωτερικού ελέγχου στα τραπεζικά ιδρύματα
- 5.2 Εσωτερικός έλεγχος στις τράπεζες και απάτη
- 5.3 Είδη τραπεζικής απάτης
- 5.4 Το ξέπλυμα χρήματος και ο ρόλος των τραπεζικών ιδρυμάτων

Κεφάλαιο 6

- 6.1 Νομοθετικό πλαίσιο ΣΕΕ
- 6.2 Νόμος Sarbanes-oxley
- 6.3 Η συνθήκη της Βασιλείας

Κεφάλαιο 7

- 7.1. Οι εσωτερικοί ελεγκτές
- 7.2 Ομοιότητες και διαφορές εξωτερικού-εσωτερικού ελεγκτή
- 7.3 Χαρακτηριστικά εσωτερικών ελεγκτών
- 7.4 Η δομή της ομάδας εσωτερικού ελέγχου
- 7.5 Ο ρόλος και οι υποχρεώσεις της επιτροπής ελέγχου

Κεφάλαιο 8

8.1 Σχέσεις διοίκησης με το τμήμα εσωτερικού ελέγχου

8.2 Πλεονεκτήματα της καλής επικοινωνίας μεταξύ διοίκησης και ΣΕΕ

8.3 Πιθανά θέματα συζήτησης μεταξύ διοίκησης και τμήματος εσωτερικού ελέγχου

Συμπεράσματα-περιορισμοί-προτάσεις για έρευνα

Βιβλιογραφία-Ιστογραφία

Περίληψη

Λόγω των ραγδαίων και ταχύτατων οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων που παρατηρούνται καθημερινά στον σύγχρονο κόσμο, έχει κριθεί ως σπουδαιότατη η ανάγκη για αποσαφήνιση και διευκρίνιση της διαδικασίας και του εννοιολογικού πλαισίου του εσωτερικού ελέγχου τόσο στα εμπορικά τραπεζικά ιδρύματα όσο και γενικότερα στις επιχειρήσεις. Αρχικά, προκειμένου να επεξηγηθεί στο μέγιστο βαθμό η έννοια του εσωτερικού ελέγχου, πραγματοποιείται μία σύντομη ιστορική αναδρομή καθώς και αναφορά των εννοιολογικών στοιχείων της επιστήμης της ελεγκτικής. Στη συνέχεια γίνεται διεξοδική αναφορά στη βιβλιογραφική ανασκόπηση και την έρευνα μελετών και μεταanalύσεων. Έπειτα ερευνώνται οι σκοποί καθώς και τα είδη του εσωτερικού ελέγχου γενικότερα και ύστερα γίνεται εμβάθυνση στο περιεχόμενο, τις βασικές αρχές και τους σκοπούς του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, και ειδικότερα, του συστήματος εκείνου το οποίο εφαρμόζεται για την πραγματοποίηση της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου στα τραπεζικά ιδρύματα. Μετά από διεξοδική προσέγγιση του γενικότερου νομοθετικού πλαισίου, καθώς και των ειδικότερων νομοθετημάτων που ρυθμίζουν και οριοθετούν τον τρόπο διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου, το κέντρο βάρους μετατοπίζεται στα χαρακτηριστικά των εσωτερικών ελεγκτών, στις ομοιότητες και τις διαφοροποιήσεις τους από τους εξωτερικούς ελεγκτές, όπως επίσης και στη δομή μιας ομάδας εσωτερικού ελέγχου. Κατόπιν αναλύονται οι σχέσεις μεταξύ της διοίκησης και του τμήματος εσωτερικού ελέγχου και υπογραμμίζεται η σημαντικότητα της εποικοδομητικής επικοινωνίας μεταξύ των δύο μερών. Τέλος αναφέρεται η βιβλιογραφία καθώς και τα συμπεράσματα που εξάγονται από την παρούσα εργασία.

Λέξεις κλειδιά: Εσωτερικός Έλεγχος, Διοίκηση, Εμπορικές τράπεζες, Επιχειρήσεις, Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, Ελεγκτική Επιστήμη, Νόμος Sarbanes-Oxley, Εσωτερικοί Ελεγκτές, Δομή ομάδας ελέγχου.

Abstract

Due to the rapid economic and technological developments that are observed daily in the modern world, it has been judged as a great need to clarify the process and conceptual framework of internal auditing both in commercial banking institutions and in business, in general. Initially, in order to explain to the maximum extent, the concept of internal control, there is a brief historical review as well as a reference to the conceptual elements of the science of Auditing. Then, a detailed reference is made to the literature analysis, case studies, research and meta-analyzes. Then, the purposes as well as the contents of the internal audits are investigated and the system that for the realization of the internal banking audit process, institutions. Following a thorough appeal of the general legal framework, as well as the specific legislation that regulates and delimits the manner of conducting internal audit, the center of gravity shifts to the key characteristics of internal auditors, their similarities and differences from auditors, as well as the structure of a control group. Then, the relationships between the management and the internal auditing department are analyzed and the importance of the constructive communication between the two parties is underlined. Finally, the bibliography is mentioned as well as the conclusions drawn from the present work.

Key words: Internal Auditing, Management, Commercial banks, Business, Business plan, Internal Audit System, Auditing science, Sarbanes-Oxley law, Internal Auditors, Auditor-Supervisor Relationship management, Auditing Team structure.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Εισαγωγή

Καθημερινά τα οικονομικά δεδομένα αλλάζουν ταχύτατα ανά τον κόσμο. Με γνώμονα την επιβίωση σε αυτή την δαιδαλώδη νέα πραγματικότητα, οι εμπορικές τράπεζες τείνουν να στρέφονται όλο και περισσότερο προς την διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα τα τραπεζικά ιδρύματα υπό το πρίσμα της χρηματοοικονομικής κρίσης κλήθηκαν να λάβουν μέτρα για την προστασία των επενδυτικών κεφαλαίων. Συνεπώς ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών στα χρηματοπιστωτικά συστήματα είναι καίριος.

Σύμφωνα με τον διεθνή ορισμό του «Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διασφαλιστική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες ενός οργανισμού. Βοηθάει τον οργανισμό να επιτύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του, υιοθετώντας μία συστηματική, επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης». (Ινστιτούτο εσωτερικών ελεγκτών, 2017)

Σύμφωνα με τα παραπάνω ο εσωτερικός έλεγχος θεωρείται εσωτερική λειτουργία της επιχείρησης, η οποία χαρακτηρίζεται για την ανεξαρτησία στον τρόπο που λειτουργεί, πράγμα απαραίτητο για την εκπλήρωση των στόχων της. Αποτελείται από όλους τους μηχανισμούς, τις μεθόδους, τις διαδικασίες και τα πρωτόκολλα που χρησιμοποιούνται, με σκοπό τον έλεγχο και την αξιολόγηση της επάρκειας της λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Επιπλέον αποσκοπεί στην πρόταση βελτιώσεων και προληπτικών, κατασταλακτικών και μέτρων εξυγίανσης, όπου κρίνεται απαραίτητο, ώστε να εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της οικονομικής μονάδας στο σύνολό της, μέσα στα πλαίσια της πολιτικής που έχει θεσπίσει η διοίκηση.

1.2. Η Ελεγκτική Επιστήμη

Η Ελεγκτική επιστήμη αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς κλάδους της Λογιστικής. Έχει σαν κύριο αντικείμενο την ενασχόληση με τη διατύπωση αρχών και κανόνων που ρυθμίζουν τη

διεξαγωγή οικονομικών ελέγχων. Οι έλεγχοι αυτοί έχουν σκοπό να επαληθεύσουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις αποδίδουν στο σύνολο τους την πραγματική θέση της οικονομίας της επιχείρησης και τα απότοκα της κατά τη διάρκεια της χρήσεως. Τα αντικείμενα αυτών των οικονομικών ελέγχων είναι τα εξής: (Walter B et al, 1986)

1. Τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις και τα ίδια κεφάλαια, που εμφανίζονται στον ισολογισμό, πρέπει να διασταυρώνεται ότι υπήρχαν κατά την ημέρα κατάρτισης του ισολογισμού και ότι τα έσοδα και τα έξοδα που παρουσιάζονται στην κατάσταση των αποτελεσμάτων πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της χρήσης,
2. Τα στοιχεία του ενεργητικού ανήκουν στην κυριότητα της επιχείρησης και τα στοιχεία του παθητικού συνιστούν υποχρεώσεις της κατά την ημέρα κατάρτισης του ισολογισμού,
3. Οι λογιστικές καταστάσεις οφείλουν να είναι πλήρεις, να εμφανίζουν δηλαδή, όλα τα λογιστικά γεγονότα που αφορούν την επιχείρηση και να αναφέρονται στη συγκεκριμένη λογιστική χρήση,
4. Οι λογαριασμοί πρέπει να παρουσιάζονται στις λογιστικές καταστάσεις σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές και τις διατάξεις των νόμων (Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο). Σε γενικές γραμμές ο έλεγχος θεωρείται απαραίτητο συμπλήρωμα της οικονομικής διαχείρισης, ένα είδος ασφάλισης για τα λάθη, ακούσια ή εκούσια, την κλοπή και την απάτη, όπως επίσης και η αμοιβή του ελεγκτή, το ασφάλιστρο.
5. Τα στοιχεία του ισολογισμού πρέπει να έχουν αποτιμηθεί σύμφωνα με όσα επιβάλλουν οι λογιστικές αρχές και οι σχετικοί νόμοι.

Η ελεγκτική ως επιστήμη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις πιο βασικές επιστήμες της διοίκησης οικονομικών μονάδων, όπως την Οικονομική, την Στατιστική, τη Νομική και την Πληροφορική. Από τις επιστήμες αυτές, η Ελεγκτική φαίνεται να αντλεί τη σύγχρονη μεθοδολογία για την ικανοποιητική και αποτελεσματική επίλυση θεμάτων που αναφέρονται τόσο στο υποκείμενο και το αντικείμενο των ελέγχων, όσο και στην ελεγκτική εργασία. Η ελεγκτική, επιπροσθέτως, θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως τεχνική. Χρησιμοποιεί όλες τις μεθόδους για αξιοποίηση όλης της καινούργιας γνώσης που παράγει ο επιστημονικός κλάδος της, για να ικανοποιήσει πρακτικές ανάγκες ελέγχου και ειδικότερα την αναζήτηση της σχέσης που υπάρχει ανάμεσα στον συγκεκριμένο σκοπό (π.χ. εξακρίβωση της αξιοπιστίας των λογιστικών καταστάσεων) και στο μέσο (π.χ. ελεγκτική διαδικασία) που οδηγεί στην επίτευξη του σκοπού αυτού.

Στις ανεπτυγμένες χώρες ο έλεγχος έχει πιο ευρύ περιεχόμενο, αναφέρεται στον έλεγχο της γενικής αποτελεσματικότητας της επιχείρησης, στις Η.Π.Α., στην Αγγλία και στην Γερμανία. Αντικείμενό της αποτελεί ο οικονομικός λογισμός και οφείλει να εξακριβώσει: Εάν μια επιχείρηση είναι υγιής, εάν εργάζεται καλά, τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται και εάν έχει μια ισχυρή ή αδύναμη θεμελίωση.

Στην Αγγλία ταυτίζεται με τη Διοικητική Λογιστική (Management Accounting) και για τον λόγο αυτό είναι όργανο της διοίκησης για τον έλεγχο της αποδοτικότητας όλων των τομέων της επιχείρησης.

Στις Η.Π.Α. ο έλεγχος αποβλέπει επίσης στον έλεγχο της αποδοτικότητας της οικονομικής μονάδας, με το θεσμό του ελεγκτή της διοίκησης (comptroller). Διότι με την αναζήτηση της συνολικής αποτελεσματικότητας μέσω του θεσμού του ελεγκτή της διοίκησης, ο έλεγχος παίρνει τη μορφή ενός συστήματος που αποβλέπει στην συνεχή προσαρμογή του σχεδίου δράσεως με το μηχανισμό της αναπληροφόρησης. Συνεπώς η σύγχρονη αντίληψη του ελέγχου κυριαρχείται από τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας, εμπνέεται από την επιστήμη της Κυβερνητικής, γιατί διαθέτει μηχανισμούς αναπληροφόρησης (Feed-back) που επιτρέπουν στην επιχείρηση να παρακολουθεί την αποδοτικότητά της και να δρα επανορθωτικά, κάθε φορά που σημειώνονται παρεκκλίσεις της πορείας της από τα προϋπολογισμένα σχέδια και έτσι επιτυγχάνει άριστο έλεγχο της συνολικής αποτελεσματικότητας.

1.3. Ιστορική Αναδρομή Της Ελεγκτικής Διαδικασίας

Η ιστορία της ελεγκτικής ξεκινά με τις πρώτες ανταλλαγές αγαθών μεταξύ ατόμων ή διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Η ανάγκη εφαρμογής ενός συστήματος ελέγχου κατά τις συναλλαγές έγινε ιδιαίτερα κατανοητή πολύ νωρίς, με την εισαγωγή και την αναγνώριση του χρήματος ως μονάδας μέτρησης αξιών, ως μέσου διεξαγωγής οικονομικών συναλλαγών και ως απόθεμα πλούτου. Η ανάγκη για παροχή αξιόπιστων πληροφοριών για τις συναλλαγές έγινε αισθητή ώστε να επιτευχθεί η διαφύλαξη, η σωστή διαχείριση του πλούτου και η προστασία των συμβαλλόμενων.

Η πρώτη εμφάνιση του όρου «Auditor» (ελεγκτής) ανάγεται στο 1285 επί Εδουάρδου του Α΄. Όλοι οι υπηρέτες του βασιλιά, θαλαμηπόλοι, διοικητές, ταμίες και οι υπόλοιποι εισπράκτορες

έπρεπε να κρατούν κανονικούς λογαριασμούς, όσοι δε από αυτούς, κατά την μαρτυρία των «Auditors» γίνονταν καταχραστές οδηγούνταν στην πιο κοντινή φυλακή του Βασιλείου. Το 1298 στο Λονδίνο, ο Δήμαρχος και οι Σκαβίνοι (Δημοτικοί άρχοντες), ονομάστηκαν επίσημα «Auditors». Με την εμφάνιση της διπλογραφικής λογιστικής μεθόδου γύρω στα 1340 η ανάγκη της ελέγχου της ειλικρίνειας των λογαριασμών γίνεται πιο έντονη. Παράλληλα η διπλογραφική μέθοδος συντέλεσε στην ανάπτυξη της ελεγκτικής καθώς η ορθολογική λειτουργία της συντελεί στην επαλήθευση της ακρίβειας των λογαριασμών. Στην Αγγλία το ελεγκτικό επάγγελμα γνώρισε πολύ μεγάλη εξέλιξη, πολύ νωρίτερα από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Οι πρώτοι Ορκωτοί Λογιστές (Chartered Accountants) εμφανίζονται από τις αρχές ακόμα του 19ου αιώνα. Οι οικονομικές συγκυρίες της εποχής εκείνης (κρίσεις του 1825 και 1836 και η ανάπτυξη της Βιομηχανίας) συντέλεσαν στην ανάπτυξη του επαγγέλματος. Στην ιστορία των ελεγκτών ο νόμος για τη συγχώνευση των σιδηροδρομικών εταιρειών, του 1845, που όριζε ότι πρέπει κάθε χρόνο ο ισολογισμός τους να θεωρείται από τους ελεγκτές αποτελεί σταθμό. Η περίοδος που επακολούθησε υπήρξε ο χρυσός αιώνας των ελεγκτών στην Αγγλία. Διάφοροι Αγγλικοί Νόμοι συντέλεσαν στην ανάπτυξη του επαγγέλματος του «ελεγκτού». Για να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος μη ικανών και καταρτισμένων ελεγκτών και να εξυψωθεί το επάγγελμα, άρχισαν να σχηματίζονται ενώσεις επαγγελματιών ελεγκτών, αρχικά στην Σκωτία και στην συνέχεια στην Αγγλία. Η περαιτέρω ανάπτυξη του επαγγέλματος σημειώθηκε στις Η.Π.Α. Αργότερα ακολούθησαν οι διάφορες χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Από τότε το ελεγκτικό επάγγελμα εξελίσσεται και επεκτείνεται, ενώ το έργο του διέπεται από ένα πλέγμα αρχών και κανόνων (<https://www.icaew.com/>).

1.4. Το Τραπεζικό Σύστημα

Οι τράπεζες είναι επιχειρήσεις με κύρια δραστηριότητα τη μεσολάβησή τους στην αγορά χρήματος, εκεί, δηλαδή, όπου το χρήμα ζητείται και προσφέρεται. Οι εμπορικές τράπεζες, που ονομάζονται και πιστωτικά ιδρύματα, δέχονται καταθέσεις χρηματικών ποσών και ταυτόχρονα χορηγούν χρηματικά ποσά με τη μορφή δανείων. (Lianos, T and Papavasileiou, A., 2014)

Το τραπεζικό σύστημα αποτελεί το μεγαλύτερο σε παλαιότητα κομμάτι του χρηματοπιστωτικού συστήματος και πιθανών τον πιο καίριο παράγοντα για την ανάπτυξη μιας οικονομίας. Γενικότερα το χρηματοπιστωτικό σύστημα και ειδικότερα το τραπεζικό έχει ως βασικό στόχο να

οργανώσει την κυκλοφορία του χρήματος μεταβιβάζοντας χρηματικές αξίες από πλεονασματικές μονάδες σε ελλειμματικές. Οι κεντρικές τράπεζες διαδραματίζουν ίσως τον πιο σημαντικό ρόλο στο χρηματοπιστωτικό σύστημα αλλά και στην οικονομία γενικότερα καθώς είναι ο μηχανισμός που ρυθμίζει την ορθή εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής.

Η τράπεζα αποτελεί έναν οργανισμό του οποίου η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων των πολιτών και στην χορήγηση δανείων. Η συνήθης ιδιότητα των Τραπεζών είναι αυτή του διαμεσολαβητή ανάμεσα σε αποταμιευτές και πιστούχους. Μάλιστα, η ύπαρξη του τραπεζικού συστήματος συντελεί στη διαμεσολάβηση με χαμηλότερο κόστος. Η αδυναμία διασταύρωσης των πληροφοριών που προσκομίζονται από τον υποψήφιο δανειολήπτη είναι καίριας σημασίας για τη διαδικασία της δανειοδότησης, λόγω της ύπαρξης ασύμμετρης πληροφόρησης μεταξύ του δανειστή και του δανειζόμενου. Με τον όρο ασύμμετρη πληροφόρηση, αναφερόμαστε σε καταστάσεις όπου ένας εκ των αντισυμβαλλομένων έχει πληρέστερη και εγκυρότερη πληροφόρηση. Για παράδειγμα οι τράπεζες έχουν ασύμμετρη πληροφόρηση σε σχέση με τις εποπτικές αρχές, καθώς και σχετικά με τους χρηματοδότες της, διότι έχουν πληρέστερη πληροφόρηση όσον αφορά την ικανότητα φερεγγυότητάς τους. Παρόμοια είναι η κατάσταση και μεταξύ των διοικήσεων των Τραπεζών και των μετόχων τους. Αντιθέτως, στην περίπτωση χορήγησης δανείου, οι δανειζόμενοι έχουν ασύμμετρη (εγκυρότερη) πληροφόρηση σε σχέση με τις τράπεζες.

Η ασύμμετρη πληροφόρηση μπορεί να προκαλέσει τους εξής προβληματισμούς: -Το πρόβλημα της δυσμενούς επιλογής - και το πρόβλημα του ηθικού κινδύνου.

Το πρόβλημα της δυσμενούς επιλογής προκύπτει σε προγενέστερα στάδια της συναλλαγής. Οι τράπεζες κατά τη διαδικασία χορήγησης των δανείων αξιολογούν τον πιστωτικό κίνδυνο.

Ανάλογα με τις εκτιμήσεις τους σχετικά με τη φερεγγυότητα του κάθε υποψήφιου δανειστή διαμορφώνουν και ορίζουν ανάλογα το επιτόκιο το οποίο όσο αυξάνεται τόσο η επιβάρυνση καθίσταται δυσβάσταχτη για την πλειοψηφία των δανειζόμενων. Όσοι αποδέχονται ιδιαίτερα υψηλές επιβαρύνσεις κινούν υποψίες για τα πιστωτικά ιδρύματα και επομένως απορρίπτεται η δανειοδότηση πάνω από ένα ύψος επιτοκίου. Το πρόβλημα του ηθικού κινδύνου εμφανίζεται μετά την πραγματοποίηση της συναλλαγής και αφορά στην περίπτωση που ο δανειζόμενος δραστηριοποιείται σε επενδυτικά προγράμματα ή εμπλέκεται σε οικονομικές δραστηριότητες που φέρουν υψηλό παράγοντα ρίσκου-κινδύνου και συνεπώς καθιστούν λιγότερο πιθανή την τελική αποπληρωμή του δανείου. Κατά συνέπεια ο ηθικός κίνδυνος ελαχιστοποιεί την

πιθανότητα αποπληρωμής του δανείου αποθαρρύνοντας την πιστωτική επέκταση των Τραπεζών.

1.5. Κίνδυνοι Που Διέπουν Το Τραπεζικό Σύστημα

Ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς, είναι πιθανό να υποστεί οικονομικές ζημιές εξαιτίας της εκπλήρωσης ενός μη αναμενόμενου γεγονότος. Η πιθανότητα αυτή στα χρηματοοικονομικά ονομάζεται «κίνδυνος». Ο κίνδυνος έχει να κάνει με την αστάθεια των καθαρών ταμειακών ροών της Τράπεζας ή μιας μονάδας μέσα σ' αυτή. Οι διάφοροι τύποι κινδύνου στη λειτουργία της τράπεζας, εμφανίζονται από τις θέσεις και τις σχέσεις που δημιουργεί με τους πελάτες της και τις συναλλαγές που πραγματοποιεί εντός των πλαισίων των χρηματοοικονομικών αγορών. Για να αντιμετωπισθεί η κάθε μορφή κινδύνου πρέπει να αναπτυχθεί μια ξεχωριστή στρατηγική αντιστάθμισης ή εξουδετέρωσής του. Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει να αναγνωρισθεί η πηγή και η φύση του κάθε κινδύνου μέσω της διαδικασίας του ελέγχου, ώστε να αποφασισθεί η αποτελεσματικότερη και πιο ενδεδειγμένη κατά περίπτωση επιλογή αντιμετώπισής του (Χριστόπουλος και Ντόκας, 2012).

Οι πιο σημαντικοί τύποι τραπεζικού κινδύνου είναι οι εξής:

- Κίνδυνος αγοράς: η πιθανότητα μεταβολής της αξίας του χαρτοφυλακίου συναλλαγών λόγω μεταβολών των τιμών στην αγορά.
- Κίνδυνος επιτοκίου: η πιθανότητα μεταβολής της καθαρής θέσης από την μεταβολή των επιτοκίων λόγω ετεροχρονισμού στην τιμολόγηση των απαιτήσεων και υποχρεώσεων.
- Πιστωτικός κίνδυνος: η πιθανότητα μη είσπραξης των απαιτήσεων λόγω αθέτησης των υποχρεώσεων των πιστούχων της τράπεζας

1.6. Αντικείμενο - Σκοπός Της Εργασίας

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αποσαφηνίσει την εννοιολογική σημασία του εσωτερικού ελέγχου στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, καθώς και να υπογραμμίσει την σημασία

αυτής της διαδικασίας. Η σημασία αυτή ερευνάται μέσω της συστηματικής βιβλιογραφικής ανασκόπησης και των πορισμάτων που προκύπτουν από αυτή την μελέτη.

1.6.1 Δομή Της Εργασίας

Η ανασκοπική αυτή εργασία αποτελείται από 7 κεφάλαια.

Η εργασία εισάγεται με σύντομη αναφορά στις ευχαριστίες του συγγραφέα και στη συνέχεια παρουσιάζεται μία περίληψη της ανασκόπησης στην ελληνική καθώς και στην αγγλική γλώσσα, όπως επίσης και ένας πίνακας περιεχομένων.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται συνοπτικά η εισαγωγή στο θεματικό κέντρο της εργασίας, η ιστορική αναδρομή της ελεγκτικής επιστήμης καθώς και τα εννοιολογικά χαρακτηριστικά αυτής, όπως επίσης και ο σκοπός καθώς και το αντικείμενο της παρούσας ανασκόπησης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση των πλέον σύγχρονων ερευνών, μελετών και μεταναλύσεων που δυνητικά θα μπορούσαν να διαμορφώσουν το περιβάλλον του εσωτερικού ελέγχου στα τραπεζικά ιδρύματα αλλά και στις εμπορικές επιχειρήσεις. Στο τέλος του κεφαλαίου, η εργασία προχωράει σε αποσαφήνιση των πορισμάτων αυτών των μελετών.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται διεξοδικά οι σκοποί και οι κύριες λειτουργίες του εσωτερικού ελέγχου, ενώ κατόπιν περιγράφονται τα επιμέρους είδη και τα πρότυπα σύμφωνα με τα οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί η διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο η εργασία εμβαθύνει στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Σε πρώτο στάδιο γίνεται εννοιολογική προσέγγιση του ζητήματος ενώ στη συνέχεια μελετάται το ουσιαστικό περιεχόμενο του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, οι βασικές αρχές καθώς και τα κριτήρια του συστήματος. Σε επόμενο σημείο, το κέντρο βάρους μετατοπίζεται σε ειδικότερη βάση και συγκεκριμένα στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου στα τραπεζικά ιδρύματα. Τέλος παρουσιάζονται οι σκοποί καθώς και τα χαρακτηριστικά, τα οποία μπορούν να καταστήσουν αποτελεσματικό ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και αναλύονται τα είδη από τις τραπεζικές απάτες, το ξέπλυμα χρήματος και την σημασία στον εντοπισμό τους από τον εσωτερικό έλεγχο.

Στο έκτο κεφάλαιο προσεγγίζεται το νομοθετικό πλαίσιο, από το οποίο διέπεται και οριοθετείται ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου. Η εργασία εμβαθύνει σε μεταγενέστερο στάδιο στην ανάλυση των χαρακτηριστικών ενός ειδικού νομοθετήματος, του νόμου Sarbanes-Oxley,

προβάλλοντας τα πλεονεκτήματα αυτού καθώς και την κριτική που δέχτηκε το νομοθέτημα στις Η.Π.Α. Εν συνεχεία παρουσιάζεται η συνθήκη της Βασιλείας, η οποία επίσης ρυθμίζει νομοθετικά με κανόνες αναγκαστικής εφαρμογής το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου.

Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται αναλυτική αναφορά στα πρόσωπα που διενεργούν τον εσωτερικό έλεγχο, τους εσωτερικούς ελεγκτές, τα χαρακτηριστικά που πρέπει να φέρουν αυτοί προκειμένου να πραγματοποιούν αποτελεσματικά και εποικοδομητικά την εργασία τους όπως επίσης και τις ομοιότητες και διαφοροποιήσεις τους από τους εξωτερικούς ελεγκτές. Τελικώς διερευνάται η δομή που οφείλει να έχει μία ομάδα εσωτερικού ελέγχου.

Στο όγδοο και τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας παρουσιάζεται η διαμόρφωση των σχέσεων μεταξύ της διοίκησης και του τμήματος εσωτερικού ελέγχου καθώς και η σημασία της καλής επικοινωνίας μεταξύ των δύο μερών, η οποία αναδεικνύεται μέσα από αναλυτική έρευνα των πλεονεκτημάτων της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Εισαγωγή Ανασκόπησης

Λόγω των σύγχρονων οικονομικών εξελίξεων που παρατηρούνται ολοένα και περισσότερο, έχει παραστεί η ανάγκη ώστε ο εσωτερικός έλεγχος των Τραπεζών να συγκαταλέγεται στα θέματα, τα οποία έχουν απασχολήσει αρκετούς ερευνητές τις τελευταίες δεκαετίες. Οι έρευνες αυτές πραγματοποιούνται σε ακαδημαϊκό επίπεδο με στόχο την αναβάθμιση της ήδη υπάρχουσας πληροφορίας που κατέχεται επί του ζητήματος, καθώς και από ελεγκτικές εταιρείες με γνώμονα την βελτίωση και την διαφάνεια της διαδικασίας του ελέγχου. Συνεπώς λόγω των οικονομικών εξελίξεων σε παγκόσμιο επίπεδο και της ταχύτατης τεχνολογικής ανάπτυξης κρίνεται αναγκαία και καθοριστική η ορθή εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου στις εμπορικές τράπεζες. Σκοπός αυτής της βιβλιογραφικής επισκόπησης είναι να παρουσιαστούν διάφορες μελέτες και έρευνες, τα αποτελέσματα των οποίων είχαν καίριο ρόλο στην διαμόρφωση της σύγχρονης και ενημερωμένης διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου.

2.2 Παρουσίαση Των Ερευνών

Ο Mike M.K. Chan το 1995 παρουσίασε μία μελέτη περίπτωσης με τίτλο “Achieving audit uniformity out of diversity: A case study of an international bank”, η οποία είχε ως αντικείμενο να τονίσει τη σημασία του εσωτερικού ελέγχου και ειδικότερα πως θα μπορούσε να στεφθεί με επιτυχία αυτή η διαδικασία σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, αυτή η μελέτη περίπτωσης αφορούσε στα διεθνή τραπεζικά ιδρύματα τα οποία είχαν επεκτείνει τα παραρτήματά τους στην περιοχή Ασίας – Ειρηνικού και αντιμετώπισαν έντονες δυσκολίες κατά την διεξαγωγή του εσωτερικού ελέγχου, επί των παραρτημάτων αυτών, εξαιτίας των διαφορών στην κουλτούρα και των ισχύοντων νομοθετικών πλαισίων των κρατών αυτών. Το πόρισμα αυτής της μελέτης καταδεικνύει και στηρίζει πως για να είναι επιτυχημένος ο εσωτερικός έλεγχος θα πρέπει η Τράπεζα να ορίσει ένα ομοιόμορφο μοντέλο ελέγχου, μέσα στο οποίο θα κινούνται οι ελεγκτές. Κατόπιν η ύπαρξη ενός εγχειριδίου, το οποίο θα παρέχει τις

κατευθυντήριες γραμμές και θα θέτει κανόνες για τους ελέγχους, κρίνεται απαραίτητη, καθώς με την ενιαία μεθοδολογία και τους ενιαίους κανόνες αποσαφηνίζεται ότι στόχο του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ο εντοπισμός τυχόν αδυναμιών και η άμεση διόρθωσή τους.

Ο Cahill το 2006 δημοσίευσε μία μελέτη περίπτωσης με τον τίτλο “Audit committee and internal audit effectiveness in a multinational bank subsidiary: A case study”. Η μελέτη πραγματεύεται την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου σε θυγατρική εταιρεία μιας πολυεθνικής τράπεζας και πιο συγκεκριμένα στις περιπτώσεις αποφυγής φόρου και απόκρυψης κεφαλαίων. Βάσει της μελέτης αυτής υπήρχαν διάφορες τραπεζικές πρακτικές που το πετύχαιναν αυτό. Η μελέτη υπογραμμίζει ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές ήταν γνώστες των πρακτικών αυτών αλλά δεν πραγματοποίησαν κάποια διόρθωση και επιχειρεί να αναδείξει πως τα συστήματα εσωτερικής διακυβέρνησης είναι πιθανό να αποτύχουν να εκπληρώσουν τις λειτουργίες τους, καθώς επίσης και να θέσει ερωτήματα και να εγείρει το ενδιαφέρον για μελλοντικές μελέτες, εφιστώντας την προσοχή για αυτό το παραπάνω φαινόμενο.

Οι Koutoupis and Tsamis (2008) στην έρευνά τους προσπάθησαν να αναλύσουν την εφαρμογή της “riskbased” προσέγγισης στις ελληνικές τράπεζες. Η επιβολή του εσωτερικού ελέγχου στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα πραγματοποιήθηκε μέσω του νόμου για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες (Ν. 3016/17.05.2002) και από την Τράπεζα της Ελλάδος μέσω της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι είναι απαραίτητη η “riskbased” προσέγγιση από τους εσωτερικούς ελεγκτές βάσει της Επιτροπής Βασιλείας και των προτύπων επαγγελματικής κατάρτισης. Παρ’ όλα αυτά η πρακτική εσωτερικού ελέγχου των ελληνικών τραπεζών μέχρι και τότε δεν είχε ενσωματώσει τις διαδικασίες εκτίμησης ελέγχου.

Οι Palfi and Muresan (2009) μελέτησαν την σημασία ενός καλά οργανωμένου συστήματος εσωτερικού ελέγχου στον τραπεζικό τομέα της Ρουμανίας και ειδικότερα εξέτασαν το επίπεδο συνέπειας του εσωτερικού ελέγχου σύμφωνα με τα πρότυπα της Επιτροπής Βασιλείας. Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν ότι η συνεχής συνεργασία που βασίζεται στις περιοδικές συνεδριάσεις όλων των δομών ελέγχου (είτε εσωτερικά είτε εξωτερικά), οδηγεί σε ένα αποτελεσματικό τμήμα εσωτερικού ελέγχου.

Ο Matarneh (2011) στη μελέτη με τίτλο “Factors determining the internal audit quality in banks: Empirical evidence from Jordan” ασχολήθηκε με τους παράγοντες που καθορίζουν την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου στις τράπεζες μέσω εμπειρικών δεδομένων στην Ιορδανία. Τα

αποτελέσματα από τις ερωτήσεις που υποβλήθηκαν στους εσωτερικούς ελεγκτές επεξεργάστηκαν μέσω του μοντέλου της απλής γραμμικής παλινδρόμησης και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι για τον καθορισμό της ποιότητας του εσωτερικού ελέγχου απαραίτητα στοιχεία είναι η απόδοση του ελεγκτή, η ικανότητά του και η αντικειμενικότητά του κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας του εσωτερικού ελέγχου.

Οι Delroy Chevers et al (2016) μέσα από την μελέτη τους με τίτλο “The effectiveness of internal audit in Jamaican commercial banks” διαπιστώνουν ότι οι τράπεζες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε κάθε οικονομία καθώς αποτελούν τον πιο πρόσφορο και διαδεδομένο τρόπο διατήρησης των αποταμιεύσεων των πολιτών, παροχής των μέσων πληρωμής και χρηματοδότησης της επιχειρηματικής ανάπτυξης. Όμως στον χρηματοπιστωτικό τομέα επήλθε κρίση και ορισμένοι διατυπώνουν την άποψη ότι αυτό προέρχεται από την ανεπαρκή ρυθμιστική εποπτεία των αρχών και την επίσης ανεπαρκή ελεγκτική λειτουργία των τραπεζών. Για τον λόγο αυτό, διαπιστώνεται ότι είναι επιτακτική η ανάγκη για καλύτερα συστήματα εσωτερικού ελέγχου ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι. Η συγκεκριμένη μελέτη ερευνά τους παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου σε μία αναπτυσσόμενη οικονομία, όπως είναι η Τζαμάικα. Συμπερασματικά στην μελέτη σημειώνεται ότι η ποιότητα του ελέγχου, η ανεξαρτησία, η επαγγελματική επάρκεια και η διοικητική υποστήριξη έχουν επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου.

Οι Ellis Kofi Akwaa-Sekyi και Jordi Moreno Gene (2017) στην μετανάλυσή τους ερευνούν την σχέση μεταξύ του εσωτερικού ελέγχου και της ανάληψης του πιστωτικού κινδύνου στις ευρωπαϊκές τράπεζες. Μελετήθηκαν δεδομένα από επιτροπές τραπεζών από 23 κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την χρήση ποσοτικών μοντελοποιημένων δεδομένων 15 μεταβλητών. Τα ευρήματα της μελέτης ήταν ότι εξακολουθεί να υπάρχει υψηλός πιστωτικός κίνδυνος παρά τους κανόνες που έχουν επιβληθεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Για κάθε τράπεζα ισχύουν συγκεκριμένοι παράγοντες που ενισχύουν ή ελαχιστοποιούν τον πιστωτικό κίνδυνο. Από την ανασκόπησή τους προκύπτει ότι η ύπαρξη αποτελεσματικών συστημάτων εσωτερικού ελέγχου καθορίζει το επίπεδο του πιστωτικού κινδύνου σε μεγάλο βαθμό.

Οι Abtullatif M. και Kawuq S. το 2015 δημιούργησαν ένα ερωτηματολόγιο για να διερευνήσουν τις τρέχουσες πρακτικές των εσωτερικών ελεγκτών σε τράπεζες στην Ιορδανία σχετικά με την διαχείριση κινδύνων και ειδικότερα τους κινδύνους που εμπλέκονται περισσότερο στην

καθημερινή τους εργασία. Θέλησαν επίσης να διερευνήσουν την φύση των απαντήσεων των τραπεζικών ελεγκτών, καθώς και την καταλληλότητα των απαντήσεών τους σύμφωνα με το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors (IIA), 2009a).

Το ερωτηματολόγιο εξέτασε τις απόψεις των εσωτερικών ελεγκτών σχετικά με τους ρόλους τους στη διαχείριση κινδύνου. Περιείχε ερωτήσεις με περίπου 20 διαφορετικούς τύπους κινδύνων και, για κάθε μεμονωμένο κίνδυνο, την ερώτηση: πώς θα αντιδρούσαν οι εσωτερικοί ελεγκτές στην παρουσία του.

Τα αποτελέσματα ήταν πως ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών στην διαχείριση κινδύνων στις τράπεζες της Ιορδανίας παρουσιάζεται περιορισμένος. Οι κίνδυνοι που εμπλέκονταν περισσότερο στην διαχείριση των εσωτερικών ελεγκτών ήταν αυτοί που έχουν σχέση με την συμμόρφωση, ενώ οι κίνδυνοι που αντιμετωπίστηκαν λιγότερο από τους εσωτερικούς ελεγκτές περιλάμβαναν αυτούς που σχετίζονται με την οικονομία και τον πολιτισμό της Ιορδανίας.

Επίσης οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες ανέφεραν ότι ανέλαβαν ορισμένους ακατάλληλους ρόλους στην αντιμετώπιση των κινδύνων. Οι ερευνητές στο τέλος της δημοσίευσής τους αποσαφηνίζουν πως: ‘ Τα ευρήματα υποδηλώνουν την πιθανότητα οι εσωτερικοί ελεγκτές να μην γνωρίζουν τη σημασία πολλών τύπων κινδύνων και τους κατάλληλους ρόλους των εσωτερικών ελεγκτών στη διαχείριση κινδύνου. Ως εκ τούτου η αύξηση της ευαισθητοποίησης για αυτά τα ζητήματα είναι πολύ σημαντική.’

Ο Oday Tamimi (2021) δημοσίευσε μία εργασία σχετική με τον ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή στη διαχείριση κινδύνων από την σκοπιά του Διευθυντή διαχείρισης κινδύνων στον τραπεζικό τομέα και συγκεκριμένα σε εν λειτουργία τράπεζες στην Παλαιστίνη. Τα κυριότερα ευρήματα της ανασκόπησης είναι τα εξής: 1. Ο κύριος παράγοντας στη διαχείριση κινδύνου είναι η αποτελεσματικότητα του διαχειριστή κινδύνου και ο εσωτερικός έλεγχος επικεντρώνεται στην αξιολόγηση του τμήματος διαχείρισης κινδύνου και στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των πρακτικών διαχείρισης κινδύνου για την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων. 2. Τα τμήματα εσωτερικού ελέγχου στις τράπεζες που λειτουργούν στην Παλαιστίνη συμμετέχουν στην παροχή συμβουλών, προτάσεων και συστάσεων για το τμήμα διαχείρισης κινδύνων.

Με βάση τα παραπάνω συμπεράσματα, το διοικητικό συμβούλιο και τα ανώτερα στελέχη σε αυτές τις τράπεζες θα πρέπει να συνεχίσουν να δίνουν προσοχή στο τμήμα διαχείρισης κινδύνων

και στην ανάγκη συντονισμού μεταξύ αυτών των τμημάτων για την επίτευξη των καλύτερων αποτελεσμάτων σε τραπεζικό και οικονομικό επίπεδο.

2.3 Συμπεράσματα Της Ανασκόπησης

Διεθνώς έχουν πραγματοποιηθεί πολλές μελέτες και μεταanalύσεις σχετιζόμενες με τον εσωτερικό έλεγχο στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Μέσα από την αξιολόγηση των μελετών αυτών προκύπτει ότι για την μέγιστη αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν συγκεκριμένα στοιχεία, και ειδικότερα η γνώση και η εμπειρία του ελεγκτή, η αντικειμενικότητα του κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου, η δομή του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου καθώς και η σωστή παρακολούθηση. Ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου ελαχιστοποιεί τον πιστωτικό κίνδυνο καθώς και τον κίνδυνο απάτης και βοηθά στην απρόσκοπτη λειτουργία των τραπεζών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. Σκοποί – Κύριες Λειτουργίες Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με τους Guy et al (1999) οι στόχοι των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου μπορούν να διακριθούν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Διασφάλιση της αξιοπιστίας της οικονομικής πληροφόρησης
- Συμμόρφωση με τους υφιστάμενους νόμους και κανόνες
- Διασφάλιση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας λειτουργίας.

Ο αντικειμενικός σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου είναι φυσικά η παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τη Διοίκηση, μέσω επιστημονικών προσεγγίσεων και αναλύσεων με σκοπό την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (Σ.Ε.Ε.) αλλά και την αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση των επιχειρηματικών αντικειμενικών σκοπών και των εταιρικών κινδύνων. Επομένως, ο Εσωτερικός Έλεγχος αποσκοπεί στην εφαρμογή των αρχών της Εταιρικής Διακυβέρνησης για τη θωράκιση των συμφερόντων της επιχείρησης, των μετόχων και τη διαφύλαξη των εργαζομένων. Στα πλαίσια του σκοπού αυτού ο Εσωτερικός Έλεγχος, εξετάζει και αξιολογεί (Dittenhofer, 2001: 446):

- Την πιστοποίηση, επάρκεια και αποτελεσματικότητα του Συστήματος του Εσωτερικού Ελέγχου και των επιμέρους υποσυστημάτων του.
- Το βαθμό συμμόρφωσης της εταιρείας στον εταιρικό Κώδικα Δεοντολογίας.
- Το βαθμό οργάνωσης, επάρκειας και αποτελεσματικότητας των εν γένει επιχειρηματικών πρακτικών και εσωτερικών διαδικασιών.
- Τη ρύθμιση σχέσεων και συναλλαγών με τρίτα πρόσωπα.

- Την αξιολόγηση της κάθε μορφής επιχειρηματικού κινδύνου και την αποτελεσματική διαχείρισή του.
- Την τήρηση πολιτικής προσωπικού και εκπαίδευσής του.
- Το βαθμό συμμόρφωσης των εργαζομένων με τις αποφάσεις της διοίκησης και τους κανόνες λειτουργίας.
- Την αξιολόγηση του μηχανισμού αναφορών προς την διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο.
- Την σύγκριση του κόστους λειτουργίας των επιμέρους τμημάτων σε σχέση με το όφελός τους.
- Την συστηματική παρακολούθηση του επιχειρηματικού κινδύνου και τον τρόπο διαχείρισής του.
- Την αξιολόγηση της απόδοσης των επενδύσεων.
- Την ακρίβεια, την ειλικρίνεια και την εξασφάλιση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των οικονομικών καταστάσεων.
- Τη διασφάλιση της καλής εξωτερικής εικόνας της επιχείρησης.
- Την αξιολόγηση της επικοινωνίας και της συνεργασίας των εργαζομένων τόσο σε επίπεδο τμήματος, όσο και μεταξύ των τμημάτων.
- Την αξιοποίηση των μέσων παραγωγής και την αποδοτικότητά τους.
- Τα μέσα προστασίας για την επαρκή φύλαξη των υπηρεσιακών στοιχείων από ανθρώπινη απάτη, κλοπή, απώλεια, παραπλάνηση και παντός είδους φθορά.
- Τη διενέργεια επανελέγχων και παρακολούθησης των ζητημάτων που έχουν προκύψει για την εταιρεία μετά από ελέγχους εποπτικών φορέων.

3.2 Είδη Των Εσωτερικών Ελέγχων

Τους Εσωτερικούς Ελέγχους μπορούμε να τους χωρίσουμε σε τέσσερις γενικές κατηγορίες. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

1. Έλεγχοι παραγωγής (Production Audits). Ο έλεγχος παραγωγής είναι μια ολοκληρωμένη επιθεώρηση μιας διαδικασίας για να διαπιστωθεί εάν αποδίδει ικανοποιητικά. Ένας έλεγχος παραγωγής περιορίζεται συνήθως σε ένα μικρό μέρος των παραγόμενων μονάδων, αλλά οι σχετικές διαδικασίες παραγωγής εξετάζονται διεξοδικά. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τη διεξαγωγή ενός ελέγχου παραγωγής:

- Διαβεβαιώνει ότι οι διαδικασίες αντικατοπτρίζουν την πραγματική πρακτική
- Αποκαλύπτει ανακρίβειες ώστε να μπορούν να διορθωθούν γρήγορα
- Αποκαλύπτει την συνέπεια μιας διαδικασίας (από άτομο σε άτομο ή από μέρα σε μέρα)
- Επιδεικνύει μια προορατική προσέγγιση για τη βελτίωση της διαδικασίας και
- Ενθαρρύνει τη συνεχιζόμενη διορθωτική δράση

2. Οικονομικοί έλεγχοι (Financial Audits). Διενεργείται «οικονομικός έλεγχος» για την παροχή γνώμης εάν οι «οικονομικές καταστάσεις» (οι πληροφορίες επαληθεύονται στο βαθμό της εύλογης διασφάλισης που παρέχεται) αναφέρονται σύμφωνα με καθορισμένα κριτήρια. Κανονικά τα κριτήρια είναι τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, αν και οι ελεγκτές μπορούν να διενεργούν ελέγχους των οικονομικών καταστάσεων που καταρτίζονται χρησιμοποιώντας τη βάση ταμείου ή κάποια άλλη λογιστική βάση κατάλληλη για τον οργανισμό. Κατά την παροχή γνώμης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται δίκαια σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα, ο ελεγκτής συλλέγει στοιχεία για να προσδιορίσει εάν οι καταστάσεις περιέχουν σημαντικά σφάλματα ή άλλες ανακρίβειες. (Beasley et al, 2012)

3. Λειτουργικοί έλεγχοι (Operational Audits). Ο λειτουργικός έλεγχος είναι μια εξέταση του τρόπου με τον οποίο ένας οργανισμός διεξάγει τις δραστηριότητές του, με στόχο την επισήμανση βελτιώσεων που θα αυξήσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητά του. Αυτός ο τύπος ελέγχου διαφέρει ουσιαστικά από έναν κανονικό έλεγχο, όπου ο στόχος είναι η εξέταση της επάρκειας των ελέγχων και η αξιολόγηση της ορθότητας της παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων. Οι λειτουργικοί έλεγχοι διενεργούνται συνήθως από το προσωπικό εσωτερικού ελέγχου, αν και μπορούν να προσληφθούν ειδικοί για τη διεξαγωγή επισκοπήσεων στους τομείς της εμπειρογνομosύνης τους. Οι κύριοι χρήστες των συστάσεων ελέγχου είναι η ομάδα διαχείρισης, και ιδιαίτερα οι διαχειριστές εκείνων των τμημάτων που έχουν ήδη ελεγχθεί.

<https://www.accountingtools.com/articles/2017/5/9/operational->

3.3 Πρότυπα Εσωτερικών Ελέγχων

Οι δραστηριότητες του εσωτερικού ελέγχου διεξάγονται σε ποικίλα νομικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα, για οργανισμούς που διαφέρουν μεταξύ τους σε σκοπό, μέγεθος, πολυπλοκότητα και δομή και από άτομα εντός ή εκτός του οργανισμού. Παρά το γεγονός ότι αυτές οι διαφορές είναι σε θέση να επηρεάσουν την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε περιβάλλον, η συμμόρφωση με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου (Πρότυπα) είναι θεμελιώδης, προκειμένου οι εσωτερικοί ελεγκτές να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Ο σκοπός των Προτύπων θα πρέπει να είναι η καθοδήγηση ως προς την τήρηση των υποχρεωτικών στοιχείων και κατευθυντήριων γραμμών του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής, η παροχή ενός πλαισίου για την εφαρμογή και προώθηση ενός ευρέος φάσματος προστιθέμενης αξίας υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου, η θεμελίωση των βάσεων πάνω στις οποίες μπορεί να αξιολογηθεί η ποιοτική απόδοση του εσωτερικού ελέγχου, καθώς και η υιοθέτηση βελτιωμένων διαδικασιών και λειτουργιών του χρηματοπιστωτικού οργανισμού. (<https://global.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Greek.pdf>)

Τα Πρότυπα είναι ένα σύνολο απαιτήσεων, υποχρεωτικού χαρακτήρα, που βασίζονται σε συγκεκριμένες αρχές και εξειδικεύονται στα εξής :

- Δηλώσεις θεμελιωδών απαιτήσεων για την άσκηση του επαγγέλματος του εσωτερικού ελέγχου και για την αξιολόγηση της απόδοσής του, που είναι διεθνώς εφαρμόσιμα σε επίπεδο οργανισμού και σε ατομικό επίπεδο.
- Ερμηνείες, αποσαφηνίζοντας όρους ή έννοιες που συμπεριλαμβάνονται στα Πρότυπα.

Τα Πρότυπα, μαζί με τον Κώδικα Ηθικής περιλαμβάνουν όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής, συνεπώς η συμμόρφωση με τον Κώδικα Ηθικής και τα Πρότυπα επιδεικνύει συμμόρφωση με όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής. Τα Πρότυπα περιλαμβάνουν δύο κύριες κατηγορίες : Πρότυπα Χαρακτηριστικών και Διεξαγωγής, τα οποία έχουν εφαρμογή στο σύνολο των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου.

Τα Πρότυπα Χαρακτηριστικών ασχολούνται με τα χαρακτηριστικά των οργανισμών και των ατόμων που εφαρμόζουν εσωτερικό έλεγχο. Τα σημαντικότερα Πρότυπα Χαρακτηριστικών είναι τα εξής:

1. Σκοπός, Δικαιοδοσία και Ευθύνη. Ο σκοπός, η δικαιοδοσία και η ευθύνη της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου πρέπει επίσημα να καθορίζονται σε έναν, εγκεκριμένο από το συμβούλιο, κανονισμό εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με την Αποστολή του Εσωτερικού Ελέγχου και τα υποχρεωτικά στοιχεία του Διεθνούς Πλαισίου Επαγγελματικής Εφαρμογής
2. Αναγνώριση των Υποχρεωτικών Οδηγιών στον Κανονισμό Εσωτερικού Ελέγχου. Ο κανονισμός εσωτερικού ελέγχου πρέπει να τονίζει σαφώς την υποχρεωτική φύση των Θεμελιωδών Αρχών για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου, του Κώδικα Ηθικής, των Προτύπων και του Ορισμού του Εσωτερικού Ελέγχου.
3. Ανεξαρτησία και Αντικειμενικότητα. Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι ανεξάρτητη και οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι αντικειμενικοί κατά την εκτέλεση του έργου τους, καθώς και να λειτουργούν σύμφωνα με τις Θεμελιώδεις Αρχές για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου, τον Κώδικα Ηθικής, τα Πρότυπα και τον Ορισμό του Εσωτερικού Ελέγχου.
4. Ανεξαρτησία εντός του Οργανισμού. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να υποβάλλει αναφορές σε τέτοιο επίπεδο ιεραρχίας μέσα στον οργανισμό που να επιτρέπει στη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου να ανταποκρίνεται στις ευθύνες της.
5. Σχέση με το Συμβούλιο. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να επικοινωνεί και να συνεργάζεται άμεσα με το συμβούλιο.
6. Οι ρόλοι του επικεφαλής εσωτερικού ελεγκτή πέρα από τον Εσωτερικό Έλεγχο. Σε περίπτωση που ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου έχει ή αναμένεται να αποκτήσει ρόλους και καθήκοντα πέραν του εσωτερικού ελέγχου, θα πρέπει να τεθούν τέτοιες δικλείδες ασφαλείας ώστε να περιορίζεται η παρεμπόδιση στην ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητα.
7. Ατομική Αντικειμενικότητα. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να τηρούν μια απροκατάληπτη, αμερόληπτη στάση και να αποφεύγουν συγκρούσεις συμφερόντων.

8. Παρεμπόδιση Ανεξαρτησίας ή Αντικειμενικότητας. Εφόσον η ανεξαρτησία ή η αντικειμενικότητα παρεμποδίζεται, πραγματικά ή φαινομενικά, οι λεπτομέρειες της παρεμπόδισης πρέπει να κοινοποιούνται στα αρμόδια όργανα. Η φύση της κοινοποίησης θα εξαρτάται από το είδος της παρεμπόδισης.

9. Επαγγελματική Επάρκεια και Δέουσα Επαγγελματική Επιμέλεια. Τα έργα πρέπει να εκτελούνται με επαγγελματική επάρκεια και δέουσα επαγγελματική επιμέλεια από εσωτερικούς ελεγκτές. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να διαθέτουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις λοιπές ικανότητες που απαιτούνται για την εκπλήρωση των ατομικών καθηκόντων τους.

10. Συνεχής Επαγγελματική Επιμόρφωση. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να βελτιώνουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις λοιπές ικανότητές τους μέσω συνεχούς επαγγελματικής επιμόρφωσης.

11. Πρόγραμμα Διαβεβαίωσης και Βελτίωσης Ποιότητας. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αναπτύσσει και να διατηρεί ένα πρόγραμμα διαβεβαίωσης και βελτίωσης ποιότητας με εσωτερικές και εξωτερικές αξιολογήσεις

12. Εσωτερικές Αξιολογήσεις. Οι εσωτερικές αξιολογήσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν:

- Διαρκή παρακολούθηση της απόδοσης της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου.
- Περιοδικές αυτοαξιολογήσεις ή αξιολογήσεις από άτομα εντός του οργανισμού που διαθέτουν επαρκή γνώση των πρακτικών εσωτερικού ελέγχου.

13. Εξωτερικές Αξιολογήσεις. Οι εξωτερικές αξιολογήσεις πρέπει να διεξάγονται τουλάχιστον μία φορά κάθε πέντε χρόνια από έναν πιστοποιημένο, ανεξάρτητο αξιολογητή ή ομάδα αξιολόγησης εκτός του οργανισμού. Τα σημαντικότερα Πρότυπα Διεξαγωγής είναι τα εξής: (<https://global.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Greek.pdf>)

Τα Πρότυπα Διεξαγωγής περιγράφουν τη φύση των υπηρεσιών εσωτερικού ελέγχου και παρέχουν ποιοτικά κριτήρια για την αξιολόγηση αυτών των υπηρεσιών.

Τα σημαντικότερα Πρότυπα Διεξαγωγής είναι τα εξής:

1. Διαχείριση της Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να διοικεί αποτελεσματικά τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου έτσι ώστε να εξασφαλίζει ότι η λειτουργία προσθέτει αξία στον οργανισμό.
2. Προγραμματισμός. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να καταρτίζει ένα πρόγραμμα ελέγχων με βάση την εκτίμηση κινδύνων, με σκοπό να προσδιορίσει τις προτεραιότητες της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με τους στόχους του οργανισμού.
3. Κοινοποίηση και Έγκριση. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να κοινοποιεί τον σχεδιασμό για τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου και τις απαιτήσεις πόρων, συμπεριλαμβανομένων και των σημαντικών ενδιάμεσων μεταβολών, στη διοίκηση της εταιρείας, για επισκόπηση και έγκριση. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει επίσης να κοινοποιεί την επίδραση του περιορισμού των πόρων.
4. Διαχείριση Πόρων. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι πόροι του εσωτερικού ελέγχου είναι κατάλληλοι, επαρκείς και αξιοποιούνται αποτελεσματικά ώστε να επιτυγχάνεται το εγκεκριμένο πρόγραμμα.
5. Πολιτικές και Διαδικασίες. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει να καταρτίζει πολιτικές και διαδικασίες για να καθοδηγεί τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου.
6. Συντονισμός και Επίκληση στην εργασία λοιπών παρόχων. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου συνιστάται να μοιράζεται πληροφορίες, να συντονίζει δραστηριότητες και να εξετάζει το ενδεχόμενο επίκλησης στην εργασία άλλων εσωτερικών και εξωτερικών παρόχων διαβεβαιωτικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών έτσι ώστε να εξασφαλίζει την ορθή κάλυψη και να ελαχιστοποιεί την αλληλοεπικάλυψη των προσπαθειών.
7. Υποβολή Αναφοράς στη Διοίκηση της Εταιρείας. Ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου πρέπει περιοδικά να υποβάλλει αναφορά στη διοίκηση της εταιρείας σχετικά με τον σκοπό, τη δικαιοδοσία, την ευθύνη και την απόδοση της λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με το ελεγκτικό πλάνο καθώς και με τη συμμόρφωσή της με τον Κώδικα Ηθικής και τα Πρότυπα.
8. Πάροχος Εξωτερικών Υπηρεσιών και Ευθύνη του Οργανισμού για τον Εσωτερικό Έλεγχο. Όταν ένας εξωτερικός φορέας παρέχει υπηρεσίες για τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου,

είναι υποχρεωμένος να επισημαίνει στον οργανισμό ότι ο οργανισμός είναι υπεύθυνος για τη διατήρηση μίας αποτελεσματικής δραστηριότητας εσωτερικού ελέγχου.

9. Φύση των Εργασιών. Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αξιολογεί και να συμβάλλει στη βελτίωση της διακυβέρνησης, της διαχείρισης κινδύνων και των διαδικασιών ελέγχου του οργανισμού υιοθετώντας μια συστηματική, πειθαρχημένη, καινοτόμα και βάσει κινδύνων προσέγγιση.

10. Διακυβέρνηση. Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αξιολογεί και να υποβάλλει κατάλληλες εισηγήσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας διακυβέρνησης του οργανισμού.

11. Διαχείριση Κινδύνων. Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να εκτιμά την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και να συμβάλλει στην βελτίωσή τους.

12. Μηχανισμοί Ελέγχου. Η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου πρέπει να βοηθά τον οργανισμό να διατηρεί αποτελεσματικούς μηχανισμούς ελέγχου, αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητά τους και προωθώντας τη διαρκή βελτίωσή τους.

13. Σχεδιασμός Έργου. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να αναπτύσσουν και να αποτυπώνουν τον σχεδιασμό κάθε έργου, ο οποίος θα περιλαμβάνει τους αντικειμενικούς σκοπούς, το εύρος, το χρονοδιάγραμμα και την κατανομή των πόρων. Ο σχεδιασμός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις στρατηγικές του οργανισμού, σκοπούς και κινδύνους που σχετίζονται με το έργο.

14. Παράγοντες Σχεδιασμού Έργου όπως στρατηγικές και αντικειμενικοί σκοποί της δραστηριότητας, κίνδυνοι, λειτουργίες και μέσα, επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και των διαδικασιών ελέγχου της δραστηριότητας, ευκαιρίες σε θέματα διακυβέρνησης, τη διαχείριση κινδύνων και τις διαδικασίες ελέγχου της δραστηριότητας.

15. Αντικειμενικοί Σκοποί Έργου.

16. Εύρος έργου.

17. Διάθεση Πόρων στο Έργο.

18. Πρόγραμμα Έργου.

19. Διεξαγωγή του Έργου, Ανάλυση και Αξιολόγηση.
20. Εποπτεία Έργων, Λάθη και Παραλείψεις.
21. Διάδοση Αποτελεσμάτων του Έργου, Παρακολούθηση Προόδου,
22. Κοινοποίηση της Αποδοχής Κινδύνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (Σ.Ε.Ε.) - Εννοιολογική Προσέγγιση

Ένα σύστημα εσωτερικού αποτελεί ένα σύνολο αλληλένδετων και αλληλεξαρτώμενων συστατικών που αλληλοεπιδρούν με έναν τέτοιο τρόπο ώστε να επιτύχουν έναν καθορισμένο στόχο. Αυτά τα συστατικά στοιχεία ή τα υποσυστήματα αλληλεξαρτώνται με αποτέλεσμα η αποτυχία ενός συστατικού στοιχείου να οδηγεί σε αποτυχία στο σύνολο ενός συστήματος. Ένας οργανισμός, όπως είναι ένας χρηματοπιστωτικός οργανισμός, αποτελεί ένα πολύπλοκο σύστημα που μπορεί να διακριθεί σε διάφορα υποσυστήματα (μονάδες, τμήματα κ.α.) και, ως εκ τούτου, απαιτεί την παρουσία ενός πλαισίου ελέγχου για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, καθώς και για τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς του (Ayagre et al, 2014).

Τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου (Internal Control Systems) αποτελούν μηχανισμούς θέσπισης και εξασφάλισης υψηλής ποιότητας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Οι εταιρίες χρησιμοποιούν, σε ένα βαθμό, εθελοντικά τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού. Οι υποστηρικτικές της εφαρμογής συστημάτων εσωτερικού ελέγχου θεωρούν, ωστόσο, ότι ο περιορισμός της διακριτικής ευχέρειας των οργανισμών ως προς την εφαρμογή συστημάτων εσωτερικού ελέγχου με την υποχρεωτική εφαρμογή τους δύναται να ενισχύσει ουσιαστικά την ποιότητα των χρηματοοικονομικών αναφορών (Altamuro & Beatty, 2010).

Σύμφωνα με την εννοιολογική προσέγγιση με τον όρο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (Internal Control System) νοείται ένα οργανωμένο και σωστά δομημένο πλέγμα ελεγκτικών λειτουργιών (ασφαλιστικών δικλίδων) και διαδικασιών με σκοπό τη συνεχή εφαρμογή και τήρηση των εταιρικών αρχών (business ethics) και επιχειρηματικών στόχων (corporate goals) μίας επιχείρησης αλλά και την αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία της. Αναλυτικότερα, με τον όρο « Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου » νοείται (Λουμιώτης, 2018):

α) η κατάλληλη οργάνωση των οικονομικών, λογιστικών, μηχανογραφικών και λοιπών υπηρεσιών τη οικονομικής μονάδας,

β) η κατάλληλη κατανομή των αρμοδιοτήτων και ευθυνών του προσωπικού και

γ) η εφαρμογή κανόνων, διαδικασιών, μέτρων και ελέγχων ώστε: να περιορίζονται οι κίνδυνοι λαθών και παραλείψεων κατά την εκτέλεση των συναλλαγών, να αποκτούν μεγαλύτερη ακρίβεια και αξιοπιστία τα λογιστικά αρχεία και στοιχεία της οικονομικής μονάδας, να φυλάσσονται κατάλληλα τα περιουσιακά της στοιχεία και να βελτιώνεται συνεχώς η αποδοτικότητα, η αποτελεσματικότητα και η οικονομική βιωσιμότητα όλων των δραστηριοτήτων της.

Το Σ.Ε.Ε. είναι μια ζωντανή λειτουργία που μεταφέρει όλα τα μηνύματα, εντολές και αντιδράσεις προς τη διοίκηση, καθώς και προς όλα τα ιεραρχικά επίπεδα που ασκούν διοίκηση. Η ανάγκη ύπαρξης ενός Σ.Ε.Ε., η πληρότητα, το μέγεθος και η έκταση αυτού σε μία επιχείρηση, καθορίζεται από τις δραστηριότητες, την εκπαίδευση και την εξειδίκευση του προσωπικού, καθώς και από άλλους παράγοντες.

Εντέλει, η δραστηριοποίηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου στα τραπεζικά ιδρύματα, πραγματοποιείται με τέτοιο τρόπο ώστε το τμήμα να ακολουθεί ένα εγκεκριμένο σχέδιο ελέγχου μέσω της εκτέλεσης των ακόλουθων εργασιών σύμφωνα με τη συνολική στρατηγική του. Ειδικότερα, επαληθεύει την ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων και προτείνει τις κατάλληλες διασφαλίσεις για την προστασία τους, αξιολογεί την καταλληλότητα του συστήματος εσωτερικών ελέγχων, προτείνει βελτιώσεις στους ελέγχους, αξιολογεί την συμμόρφωση με πολιτικές και διαδικασίες και ορθές επιχειρηματικές πρακτικές, καθώς και την συμμόρφωση με τους πολιτειακούς και ομοσπονδιακούς νόμους και τις συμβατικές υποχρεώσεις. Επιπρόσθετα, επανεξετάζει τις επιχειρήσεις/προγράμματα για να εξακριβωθεί εάν τα αποτελέσματα είναι συνεπή με τους καθορισμένους στόχους και εάν οι επιχειρήσεις/προγράμματα εκτελούνται όπως έχει προγραμματιστεί και τέλος διερευνάει τα αναφερόμενα περιστατικά απάτης, υπεξαίρεσης, κλοπής, σπατάλης κ.λπ.

Η ανεξαρτησία είναι απαραίτητη για την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων, ο Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου εκδίδει εκθέσεις στον Αντιπρόεδρο και τον Γενικό Σύμβουλο, που είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου, τον Ανώτερο Αντιπρόεδρο και τον ενδιαφερόμενο Αντιπρόεδρο. Ο Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου συναντάται περιοδικά με την Επιτροπή Οικονομικών και Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου για να αναφέρει τα σχέδια για τη

δραστηριότητα ελέγχου, τα αποτελέσματα της ελεγκτικής δραστηριότητας και να παρέχει οποιαδήποτε άλλη απαιτούμενη πληροφορία. Ο Διευθυντής Εσωτερικού Ελέγχου έχει άμεση πρόσβαση στον Πρόεδρο και το Διοικητικό Συμβούλιο σε περίπτωση που προκύψουν θέματα άμεσης σημασίας που απαιτούν τέτοια προσοχή.

(<https://www.marquette.edu/riskunit/internalaudit/role.shtml>)

4.2 Περιεχόμενο Σ.Ε.Ε.

Ένα Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου ώστε να χαρακτηρίζεται αποτελεσματικό θα πρέπει να είναι πλήρες και μεθοδικό. Ορισμένα από τα σημαντικά στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στο εν λόγω σύστημα, ενδεικτικά, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι είναι τα παρακάτω.

1. Η ύπαρξη οργανογράμματος της επιχείρησης
2. Η αποκέντρωση της Διοίκησης με την ανάθεση αρμοδιοτήτων της σε στελέχη της επιχείρησης
3. Ο διαχωρισμός των καθηκόντων και των ευθυνών
4. Η περιγραφή αρμοδιοτήτων των Στελεχών
5. Η περιγραφή του συστήματος εκπροσώπησης και δέσμευσης της επιχείρησης από εξουσιοδοτημένα στελέχη της για τις σχέσεις της με τρίτους
6. Ο καθορισμός των ορίων εξουσιοδοτήσεων Εγκρίσεων Δαπανών
7. Η καθιέρωση του συστήματος υπογραφών
8. Η λεπτομερής περιγραφή των αρμοδιοτήτων, η τεκμηρίωση και η συνοπτική περιγραφή των διαδικασιών με τη δημιουργία Κανονισμού Λειτουργίας της επιχείρησης
9. Η λεπτομερής περιγραφή των διαδικασιών και των ελέγχων των Βασικών Λειτουργιών της Επιχείρησης
10. Η καθιέρωση συγκεκριμένων πολιτικών (κανόνες που καθοδηγούν ή περιορίζουν πράξεις και συμπεριφορές εντός της επιχείρησης)
11. Η ανάπτυξη αξιόπιστου συστήματος πληροφόρησης και
12. Η οργάνωση και λειτουργία δυναμικού Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Συμπερασματικά, όπως είναι εμφανές από το περιεχόμενο του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, κάθε επιχείρηση έχει το δικό της μοναδικό Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, αφού καθεμία επιχείρηση έχει τις δικές της ιδιορρυθμίες στη διάρθρωση, στο είδος, στον τρόπο

συναλλαγών της και στα παραγωγικά μέσα που χρησιμοποιεί. Για τους λόγους αυτούς το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου θα πρέπει να σχεδιάζεται με βάση τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της επιχείρησης. Εν κατακλείδι, μπορούμε να πούμε ότι υπάρχουν τόσα συστήματα εσωτερικού ελέγχου όσα και οι επιχειρήσεις. Κοινό σημείο αποτελεί ο βασικός στόχος του συστήματος, ο οποίος αφορά στην προστασία της ίδιας της επιχείρησης και στην αξία αυτής.

4.3. Βασικές Αρχές Σ.Ε.Ε.

Οι βασικές αρχές ενός επαρκούς Σ.Ε.Ε. είναι (Loumiotis, 2018):

- Κατάλληλη στελέχωση και αντικειμενική αξιολόγηση και αξιοποίηση του προσωπικού.
- Διαχωρισμός των καθηκόντων με την εργασία του καθενός να είναι συμπληρωματική της εργασίας τουλάχιστον ενός άλλου υπαλλήλου και να ελέγχεται από τρίτο (εσωτερικός ελεγκτής).
- Επαρκής λογιστική οργάνωση και κατάλληλη μηχανογράφηση των διαδικασιών.
- Αποκέντρωση της διοίκησης με την εκχώρηση όσο των δυνατών περισσότερων αρμοδιοτήτων σε όλα τα ιεραρχικά επίπεδα.
- Η λήψη φυσικών μέτρων προστασίας των λογιστικών αρχείων και στοιχείων με διαβαθμίσεις πρόσβασης σ' αυτά.
- Διασφάλιση των συναλλαγών ακολουθώντας τα στάδια της εξουσιοδότησης, της έγκρισης, της εκτέλεσης και της καταγραφής.
- Επιθεώρηση της εργασίας με δυνατότητα άμεσης διορθωτικής παρέμβασης για την εξασφάλιση της ποιότητας του ελεγκτικού έργου.

4.4. Κριτήρια Σ.Ε.Ε.

Βασικό καθήκον των εσωτερικών ελεγκτών είναι να εξασφαλίζουν το σωστό έλεγχο με την κατάλληλη αποτελεσματικότητα και την ακρίβεια των διενεργειών τους. Πιο συγκεκριμένα οι εσωτερικοί ελεγκτές αναμένεται να εφαρμόζουν και να υποστηρίζουν κάποιες αρχές που διέπουν το λειτούργημά τους, τις πράξεις που εκτελούν και τα καθήκοντα τους. Τα κριτήρια ενός αποτελεσματικού και λειτουργικού Σ.Ε.Ε. είναι τα εξής (Weizhong & Shourong, 1997: 1) :

- Ακεραιότητα (Integrity) των ελεγκτών οι οποίοι διενεργούν τον εσωτερικό έλεγχο σύμφωνα με την καλή πίστη και τα χρηστά ήθη επιτυγχάνοντας το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.
- Ανεξαρτησία (Independence) η οποία είναι πρωταρχικής σημασίας κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου με την ύπαρξη διακριτότητας και αντικειμενικότητας μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελεγκτή και ανεξαρτησίας του τμήματος εσωτερικού ελέγχου.
- Υπευθυνότητα (Authoritativeness) η οποία υποδηλώνει ικανότητα οργάνωσης και αποτελεσματικότητα κατά την επίλυση προβλημάτων με το διαχωρισμό του οργάνου ελέγχου και της διενέργειας του ελέγχου.
- Λογοδοσία (Accountability) των ελεγκτών οι οποίοι δε δίνουν στην δημοσιότητα πληροφορίες χωρίς να υπάρχει η κατάλληλη εξουσιοδότηση εκτός και αν υπάρχει και οποιαδήποτε νομική ή επαγγελματική υποχρέωση.
- Επάρκεια (capability) των εσωτερικών ελεγκτών οι οποίοι εφαρμόζουν τις αναγκαίες γνώσεις, δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτείται για την εκτέλεση των υπηρεσιών του εσωτερικού ελέγχου.
- Αποδοτικότητα (Efficiency) καθώς η δημιουργία τμήματος εσωτερικού ελέγχου αποσκοπεί στην παραγωγή άμεσου ή έμμεσου κέρδους για την επιχείρηση μέσω της ελαχιστοποίησης των σφαλμάτων.

4.5 Βασικοί Σκοποί Σ.Ε.Ε.

Ο αντικειμενικός σκοπός του Εσωτερικού Ελέγχου είναι φυσικά η παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών προς τη Διοίκηση, μέσω επιστημονικών προσεγγίσεων και αναλύσεων με σκοπό την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (Σ.Ε.Ε.). Αυτό γίνεται προκειμένου η Διοίκηση, να διαχειρισθεί τους επιχειρηματικούς κινδύνους κατά άριστο τρόπο, που είναι και το κύριο μέλημά της. Ο Εσωτερικός Έλεγχος αποσκοπεί στην εφαρμογή των αρχών της Εταιρικής διακυβέρνησης για τη θωράκιση των συμφερόντων της επιχείρησης, των μετόχων και τη διαφύλαξη των εργαζομένων.

Ειδικότερα, οι βασικοί σκοποί του Σ.Ε.Ε. είναι οι εξής (Καζαντζής ,2006):

- Η πρόληψη ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων, παραλείψεων και γενικά επιζήμιων ενεργειών σε μια οικονομική μονάδα που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντά της.
- Η αποκάλυψη και καταστολή ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων, παραλείψεων, απάτης και γενικά ενεργειών σε βάρος της οικονομικής μονάδας.
- Η διασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων της διοίκησης της οικονομικής μονάδας.
- Η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων
- Η βελτίωση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της οικονομικής μονάδας.
- Η κατανομή των αρμοδιοτήτων και των υποχρεώσεων μεταξύ των τμημάτων και των εργαζομένων που απαρτίζουν αυτά.
- Η αξιοποίηση και η σωστή διαχείριση των διαθέσιμων οικονομικών πόρων.

4.6 Χαρακτηριστικά Ενός Αποτελεσματικού Σ.Ε.Ε.

Η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου εξαρτάται από μία σειρά παραμέτρων, όπως η ξεκάθαρη πολιτική και η στρατηγική που θα πρέπει να έχει η διοίκηση για τον εσωτερικό

έλεγχου, η ανεξαρτησία του εσωτερικού ελέγχου, οι βαθμοί ελευθερίας της ελεγκτικής δράσης στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης και τέλος η αναγκαιότητα, που σχετίζεται με την επιθυμία της διοίκησης να υπάρχει εσωτερικός έλεγχος, ο οποίος μέσα από το έργο του θα βοηθάει την ομαλή και αποδοτική πορεία του οργανισμού. Κάθε επιχείρηση διαφέρει σε μέγεθος, μορφή και αντικείμενο εργασιών, επομένως δεν μπορεί να υπάρξει ένα σύστημα εσωτερικού ελέγχου το οποίο να θεωρείται ιδανικό και κατάλληλο για κάθε επιχείρηση.

Υπάρχουν ωστόσο ορισμένα κοινώς αποδεκτά συστατικά στοιχεία που συνθέτουν ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου, τα εξής: (Καζαντζής, 2006)

- Προσωπικό με επαγγελματική επάρκεια. Ένα κατάλληλα εκπαιδευμένο, έμπειρο και ικανό προσωπικό είναι δυνατόν να πετύχει υψηλής ποιότητας ελεγκτικές υπηρεσίες.
- Οργανωτική δομή. Για την αποτελεσματική λειτουργία ενός Σ.Ε.Ε., απαιτείται κατάλληλο οργανόγραμμα που να καλύπτει το σύνολο των λειτουργιών και τμημάτων της επιχείρησης και να ιεραρχεί σαφώς και να οργανώνει τις λειτουργίες στο σύνολό τους.
- Καλοσχεδιασμένο λογιστικό σύστημα. Η επιτυχία του εσωτερικού ελέγχου, με τον καταμερισμό των καθηκόντων, προϋποθέτει ένα λογιστικό σύστημα, το οποίο να είναι σε θέση να μετράει τη λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα των επιμέρους οργανωτικών μονάδων.
- Ικανοποιητικό σύστημα εξουσιοδότησης, αρμοδιοτήτων και ευθυνών. Σε μια πολυεπίπεδη σύγχρονη επιχείρηση πρέπει να υπάρχει σαφής ανάθεση πεδίου δράσης, αρμοδιοτήτων και ευθυνών για κάθε εργαζόμενο. Με αυτόν τον τρόπο δεν θα υπάρχει επικάλυψη καθηκόντων και ο καταμερισμός της εργασίας θα επιταχύνει την ομαλή διεξαγωγή της. (Καζαντζής, 2006)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου Στα Τραπεζικά Ιδρύματα

Αφετηρία ανάπτυξης του Εσωτερικού Ελέγχου των τραπεζών αποτέλεσε το έτος 1924, όπου μία ομάδα ελεγκτών τραπεζών δημιούργησε κάτω από συνθήκες πίεσης λόγω του αυξημένου φόρτου συναλλαγών, την επιτροπή NABAC (National Association of Bank Audit Control & Operation). Με την πάροδο των ετών, μέσα από τα νομοθετικά κείμενα επισημαίνεται η σημαντικότητα τον Εσωτερικού Ελέγχου και της ύπαρξης αποτελεσματικών και επαρκών Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου με σκοπό την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των τραπεζών και γενικότερα της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Σύμφωνα με τον Νεγκάκη (2013), η Κεντρική Τράπεζα καθόρισε τις γενικές αρχές και τα κριτήρια τα οποία πρέπει να τηρούνται από κάθε πιστωτικό ίδρυμα που έχει έδρα την ελληνική επικράτεια. Επιπλέον όρισε ότι τα πιστωτικά αυτά ιδρύματα θα πρέπει να διαθέτουν αποτελεσματική οργανωτική δομή και ένα επαρκές σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου. Συγκεκριμένα, επισήμανε ότι ένα αποτελεσματικό Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου θα πρέπει να αποτελείται από ένα ενιαίο σύνολο ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών, όπου οι κανόνες που θέτονται θα καλύπτουν σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα και θα συντελούν στην ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος. Επίσης οι κανόνες αυτοί θα αφορούν το σύνολο των προληπτικών ή των κατασταλτικών ελέγχων που αναπτύσσει το πιστωτικό ίδρυμα. (Velentzas et al, 2013) Συνοπτικά, αντικειμενικοί στόχοι του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου ενός πιστωτικού ιδρύματος αποτελούν οι εξής:

1. Συνεπής υλοποίηση της επιχειρησιακής και επενδυτικής στρατηγικής με την αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων
2. Συνεχής αναγνώριση και αντιμετώπιση πάσης φύσης κινδύνων που αναλαμβάνονται
3. Διασφάλιση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των διαφόρων στοιχείων και πληροφοριών που είναι αναγκαία για τον ακριβή και έγκαιρο προσδιορισμό της χρηματοοικονομικής κατάστασης της τράπεζας, καθώς και για την παραγωγή αξιόπιστων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

4. Συμμόρφωση με το εθνικό, διεθνές ή εσωτερικό θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της τράπεζας

5. Πρόληψη και αποφυγή λανθασμένων ενεργειών και παρατυπιών, τα οποία μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντα της τράπεζας, των μετόχων, των συναλλασσομένων κ.τ.λ.

Ένα Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου για να είναι αποτελεσματικό, θα πρέπει να καλύπτει όλες τις συναλλαγές και τις δραστηριότητες που εκτελούνται καθημερινά από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Αυτό συνεπάγεται ότι θα πρέπει να:

- Προσαρμόζεται εύκολα στο μέγεθος και τη φύση των εργασιών του πιστωτικού ιδρύματος
- Ελέγχει όλες τις εργασίες που έχουν ανατεθεί σε εξωτερικές υπηρεσίες
- Προωθεί μέτρα που συμβάλουν στην πρόληψη λογιστικών λαθών, παρατυπιών και παραλήψεων
- Διαθέτει κατάλληλους μηχανισμούς για έγκαιρη ανακάλυψη, ανάλυση, έλεγχο και διαχείριση των κινδύνων που διέπουν τις τραπεζικές εργασίες
- Διαθέτει καταγεγραμμένο πρόγραμμα ελεγκτικών διαδικασιών και να αναφέρει διορθωτικές λύσεις σε περίπτωση που διαπιστωθούν αδυναμίες κατά την άσκηση του ελέγχου κτλ.

Επιπρόσθετα, η οργανωτική δομή κάθε πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με το είδος, το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και να λαμβάνει υπόψη πάντοτε τους κινδύνους που πιθανόν να υπάρχουν. Υπό το πρίσμα αυτό θα πρέπει να:

1. Καθορίζεται η οργανωτική διάρθρωση, δηλαδή να υπάρχει εγκεκριμένο οργανόγραμμα το οποίο θα αποτελείται από περιγραφές θέσεων εργασίας, αρμοδιοτήτων, ορίων ευθύνης για κάθε δραστηριότητα, τμήμα κ.τ.λ.
2. Προβλέπονται διοικητικές ευθύνες και κυρώσεις για κάθε εργασία με προκαθορισμένες γραμμές αναφοράς, συμβάλλοντας καθ' αυτόν τον τρόπο στην αποτελεσματικότητα του διοικητικού ελέγχου
3. Διασφαλίζεται ότι κάθε συναλλαγή πραγματοποιείται, εγκρίνεται και ελέγχεται από δύο (2) διαφορετικές δραστηριότητες ή άτομα για λόγους ασφάλειας και διαφάνειας
4. Διασφαλίζεται ο διαχωρισμός των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων ώστε να αποφεύγονται τυχόν επικαλύψεις ή σύγκρουση συμφερόντων που πιθανόν να οδηγήσουν σε λάθη,

παραλήψεις, σε απάτες κ.τ.λ.

5. Καταγράφονται οι διαδικασίες διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού και συγκεκριμένα να περιγράφονται τα προσόντα για κάθε θέση ευθύνης

6. Ελέγχεται η πρόσβαση του προσωπικού σε εμπιστευτικές πληροφορίες, καθώς και στα περιουσιακά στοιχεία του πιστωτικού ιδρύματος και των πελατών

7. Εξασφαλίζεται η ύπαρξη προτύπων και προδιαγραφών για κάθε τραπεζική εργασία, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών

8. Παρακολουθείται ο τρόπος εξυπηρέτησης των πελατών, των αναγκών, των παραπόνων, καθώς και της προστασίας των περιουσιακών στοιχείων

9. Ελέγχεται η λειτουργικότητα της οργανωτικής διάρθρωσης του πιστωτικού ιδρύματος, ώστε να γίνουν οι αναγκαίες διορθωτικές κινήσεις με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας

10. Δημιουργούνται οι κατάλληλοι μηχανισμοί ελέγχου ώστε να διασφαλίζεται ότι οι συναλλαγές που εκτελούνται είναι έγκυρες, νόμιμες, εκτελεσμένες με συγκεκριμένο τρόπο, διεκπεραιωμένες από εξουσιοδοτημένα άτομα, ότι έχουν εκδοθεί τα αντίστοιχα παραστατικά και ότι η καταχώρηση τους έγινε στα ανάλογα λογιστικά βιβλία, καθότι οι τράπεζες εμπλέκονται με ιδιαίτερες δραστηριότητες όπως είναι οι καταθέσεις, οι χορηγήσεις, η μεσολάβηση για διενέργειες πληρωμών κ.τ.λ.

Κρίνεται αναγκαία η ύπαρξη ειδικών μέτρων ελέγχου από τις Διοικήσεις και συνήθως αφορούν:

1. Την ετοιμασία εκθέσεων πιστοληπτικής ικανότητας όσον αφορά τις νέες χορηγήσεις

2. Την ταυτόχρονη παρουσία δύο (2) τουλάχιστον υπαλλήλων για την καταμέτρηση και την προώθηση στην επόμενη διαδικασία σχετικά με τις ταμειακές θυρίδες νυκτός

3. Τη θέσπιση ορίων παύσης ζημιογόνων δραστηριοτήτων ή άλλων διορθωτικών ενεργειών

4. Την καθιέρωση ανώτατων ορίων συναλλαγών ανά νόμισμα και συνολικά σχετικά με τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα, καθώς και τη ληκτότητα ανά νόμισμα και τα όρια συναλλαγών ανά πελάτη

5. Την ύπαρξη διαδικασιών για τον εντοπισμό συναλλαγών οι οποίες δεν συνάδουν με την πληροφόρηση που έχει η τράπεζα για τους πελάτες, την συναλλακτική τους συμπεριφορά, τη διεύρυνση τους και την αναφορά τους (εφόσον απαιτείται) με την κατάλληλη τεκμηρίωση και επάρκεια.

5.2 Εσωτερικός Έλεγχος Στις Τράπεζες Και Απάτη

Σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240 ως απάτη ορίζεται μια εκ προθέσεως πράξη από ένα ή περισσότερα πρόσωπα της οικονομικής μονάδας ή από τη διοίκηση ή από εκείνους που είναι επιφορτισμένοι με τη διακυβέρνηση, από εργαζόμενους ή από τρίτα μέρη, η οποία ενέχει παραπλάνηση για την απόκτηση ενός μη δίκαιου ή παράνομου πλεονεκτήματος. Η απάτη μπορεί να οφείλεται σε κίνητρο ή πίεση για τη διάπραξή της (από πηγές εντός ή εκτός της οικονομικής μονάδας για τη διάπραξη κάποιου χρηματοοικονομικού αποτελέσματος), μια ευκαιρία για να διαπραχθεί (ένας εργαζόμενος θεωρεί πως οι εσωτερικές δικλίδες ασφαλείας και γενικά το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι προσπελάσιμο) και σε εκλογίκευση της πράξης (ένας εργαζόμενος διαθέτει νοοτροπία και σύνολο αξιών που του επιτρέπουν να εκλογικεύσει τη διάπραξη μιας παράνομης πράξης. Το διακριτικό στοιχείο μεταξύ απάτης και λάθους είναι αν η πράξη που οδηγεί στο σφάλμα των οικονομικών καταστάσεων είναι εκούσιο ή ακούσιο (Λουμιώτης,2018).

5.3 Είδη Τραπεζικής Απάτης

Τα είδη της τραπεζικής απάτης χωρίζονται σε 2 κύριες κατηγορίες: Τις απάτες στο εσωτερικό περιβάλλον της τράπεζας και τις απάτες στο εξωτερικό περιβάλλον της τράπεζας.

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει:

- Κλοπή λογαριασμών πελατών: Όταν εργαζόμενοι της τράπεζας μεταφέρουν κεφάλαια από λογαριασμούς πελατών προς όφελός τους και καλύπτουν το κενό με εικονικές εγγραφές που δεν ανταποκρίνονται σε αληθινό κεφάλαιο.
- Πλαστές επιταγές: Το συγκεκριμένο είδος απάτης έχει ιστορικά υπάρξει από τα πιο διαδεδομένα συστήματα εξαπάτησης εντός του τραπεζικού συστήματος. Η απάτη με πλαστή επιταγή είναι όταν ένας τραπεζικός υπάλληλος χωρίς εξουσιοδότηση για την

υπογραφή του πελάτη πλαστογραφεί ή (συνηθέστερα) τροποποιεί μία επιταγή αλλάζοντας το όνομα του παραλήπτη.

- Απάτη στην μισθολογική κατάσταση: Αυτή η περίπτωση απάτης διενεργείται από τους εργαζόμενους του ίδιου οργανισμού και έχει άμεση σχέση με το μισθολόγιο το οποίο τροποποιείται με τέτοιον τρόπο ώστε δεν είναι πάντα εύκολο να γίνει αντιληπτή η απάτη και ο ίδιος ο οργανισμός κινδυνεύει με ζημία.
- Κλοπή Απόρρητων Πληροφοριών: Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποθηκεύουν υπέρογκο αριθμό προσωπικών στοιχείων και πληροφοριών από τους πελάτες και τους συνεργάτες τους. Τα περισσότερα από αυτά τα στοιχεία είναι ιδιωτικά και δεν μπορούν να διαμοιράζονται με κανένα μέσο χωρίς έγγραφη εξουσιοδότηση του πελάτη (GDPR). Με όλα αυτά τα δεδομένα και με την γνώση των πολλών χιλιάδων εγγραφών στα συστήματα των τραπεζών, εμφανίζονται κακόβουλες σκέψεις για διάπραξη απάτης από μέλη του οργανισμού με στόχο την προσκόμιση κέρδους με διάφορα μέσα.

Η δεύτερη κατηγορία απάτης περιλαμβάνει:

- Διαδικτυακό έγκλημα: Αυτή η μορφή απάτης έχει συνήθως ένα δράστη που προσπαθεί μέσω της τεχνολογίας να υποκλέψει προσωπικές πληροφορίες όπως αριθμούς χρεωστικής κάρτας και αριθμό κοινωνικής ασφάλισης με σκοπό την μεταφορά χρήματος από τον λογαριασμό του θύματος προς λογαριασμούς τρίτων.
- Το ηλεκτρονικό ψάρεμα (phishing): Όταν ο δράστης στέλνει μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τα οποία λειτουργούν σαν δολώματα (baits) με σκοπό να πιστέψει το θύμα ότι η ίδια η τράπεζα επικοινωνεί μαζί του και του ζητάει να πληκτρολογήσει τους κωδικούς του λογαριασμού του.
- Κλοπές καρτών: Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου ο δράστης είτε κρυφά αλλά είτε χρησιμοποιώντας βίαια και δόλια μέσα προσπαθεί να αποσπάσει την χρεωστική κάρτα του θύματος από την κατοχή του. Τα τραπεζικά ιδρύματα και οι αρχές συνιστούν στα θύματα απώλειας χρεωστικής κάρτας να επικοινωνούν άμεσα με την τράπεζά τους σχετικά με την απώλειά τους ώστε να ακυρώνεται η κάρτα που έχει χαθεί και να μην κινδυνεύουν να χρεωθούν.

5.4 Το Ξέπλυμα Χρήματος Και Ο Ρόλος Των Τραπεζικών Ιδρυμάτων

Σύμφωνα με το επίσημο λεξικό του πανεπιστημίου του Κέιμπριτζ (Cambridge) το ξέπλυμα χρήματος ορίζεται ως το αδίκημα της διακίνησης χρημάτων, που αποκτήθηκαν παράνομα, μέσω τραπεζών και άλλων επιχειρήσεων για να φαίνεται ότι τα χρήματα αποκτήθηκαν νόμιμα.

Στην αντιμετώπιση του παραπάνω εγκλήματος οι τράπεζες έχουν καίριο ρόλο. Τα τμήματα εσωτερικού ελέγχου των τραπεζών καλούνται να δρουν προληπτικά στην καταπολέμηση της πρακτικής νομιμοποίησης κερδών από παράνομες δραστηριότητες. Έτσι οι εποπτικές αρχές των τραπεζών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην διαδικασία αδειοδότησης και εξουσιοδότησης συναλλαγών και στην επιβολή κατάλληλου ελέγχου σε διευθυντές και μετόχους του ιδρύματος. Συνεπώς η ανάγκη ελέγχου και πολιτικών πρόληψης ξεπλύματος χρήματος (AML) είναι επιτακτική. (EGOV, 2021)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

6.1 Νομοθετικό Πλαίσιο Σ.Ε.Ε.

Οργάνωση και Λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου - Με τον πρόσφατο Ν.4706/2016 επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιρειών, καθώς και των Μονάδων Εσωτερικών Ελέγχων. Η εφαρμογή του ανωτέρω νόμου αφορά τόσο τις ανώνυμες εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά (χρηματιστήριο), όσο και στην Τράπεζα της Ελλάδος. (<https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4706-2020/arthro-16-nomos-4706-2020-armodiotites-tis-monadas>)

Με βάση το άρθρο 15 του Ν. 4706/2020 (<https://www.taxheaven.gr/law/4706/2020>): Η Εταιρεία διαθέτει μονάδα εσωτερικού ελέγχου, που συνιστά ανεξάρτητη οργανωτική μονάδα εντός της Εταιρείας, με σκοπό την παρακολούθηση και βελτίωση των λειτουργιών και των πολιτικών της Εταιρείας αναφορικά με το Σύστημα εσωτερικού ελέγχου της. Επίσης ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου ορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας, έπειτα από πρόταση της επιτροπής ελέγχου, είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης υπάλληλος, προσωπικά και λειτουργικά ανεξάρτητος και αντικειμενικός κατά την άσκηση των καθηκόντων του και διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις και σχετική επαγγελματική εμπειρία. Υπάγεται διοικητικά στον διευθύνοντα σύμβουλο και λειτουργικά στην επιτροπή ελέγχου. Ως επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου δεν μπορεί να είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή μέλος με δικαίωμα ψήφου σε επιτροπές διαρκούς χαρακτήρα της εταιρείας και να έχει στενούς δεσμούς με οιονδήποτε κατέχει μία από τις παραπάνω ιδιότητες στην Εταιρεία ή σε εταιρεία του Ομίλου. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 της παρούσας διάταξης, η Εταιρεία ενημερώνει την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για οποιαδήποτε μεταβολή του επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, υποβάλλοντας τα πρακτικά της σχετικής συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου, εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την μεταβολή αυτή. Για την άσκηση του έργου της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, ο επικεφαλής της έχει πρόσβαση σε οποιαδήποτε οργανωτική μονάδα της Εταιρείας και λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε στοιχείου απαιτείται για την άσκηση των

καθηκόντων του. Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του ανωτέρω νόμου, Ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου υποβάλλει στην επιτροπή ελέγχου ετήσιο πρόγραμμα ελέγχων και τις απαιτήσεις των απαραίτητων πόρων, καθώς και τις επιπτώσεις περιορισμού των πόρων ή του ελεγκτικού έργου της μονάδας εν γένει. Το ετήσιο πρόγραμμα ελέγχων καταρτίζεται με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων της Εταιρείας, αφού προηγουμένως ληφθεί υπόψη γνώμη της επιτροπής ελέγχου.

Συνοπτικά, η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου είναι επιφορτισμένη με την παρακολούθηση και τη βελτίωση των λειτουργιών και των πολιτικών της Εταιρείας αναφορικά με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της. Ο Νόμος ρυθμίζει ζητήματα όπως ο τρόπος και τα κωλύματα διορισμού του επικεφαλής της, τις αρμοδιότητες καθώς και τις υποχρεώσεις του (υποβολή προς την επιτροπή ελέγχου ετήσιου προγράμματος ελέγχου και απαιτήσεων πόρων για την υλοποίησή του κ.ο.κ.).

Ο ρόλος της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου- Με βάση το άρθρο 16, του Ν. 4706/2020 η μονάδα εσωτερικού ελέγχου διαθέτει και εφαρμόζει εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, έπειτα από πρόταση της επιτροπής ελέγχου. Ο αριθμός των εσωτερικών ελεγκτών της μονάδας εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι ανάλογος με το μέγεθος της εταιρείας, τον αριθμό των υπαλλήλων της, τα γεωγραφικά σημεία όπου δραστηριοποιείται, τον αριθμό των λειτουργικών και των επιτελικών μονάδων και των ελεγκτέων οντοτήτων εν γένει. Η μονάδα εσωτερικού ελέγχου:

α) Παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί:

- την εφαρμογή του κανονισμού λειτουργίας και το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, ιδίως ως προς την επάρκεια και την ορθότητα της παρεχόμενης χρηματοοικονομικής και μη πληροφόρησης, της διαχείρισης κινδύνων, της κανονιστικής συμμόρφωσης και του κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης που έχει υιοθετήσει η Εταιρεία,
- τους μηχανισμούς διασφάλισης ποιότητας,
- τους μηχανισμούς εταιρικής διακυβέρνησης και

- την τήρηση των δεσμεύσεων που περιέχονται σε ενημερωτικά δελτία και τα επιχειρηματικά σχέδια της Εταιρείας σχετικά με τη χρήση των κεφαλαίων που αντλήθηκαν από τη ρυθμιζόμενη αγορά.

β) Συντάσσει εκθέσεις προς τις ελεγχόμενες μονάδες με ευρήματα αναφορικά με τους κινδύνους που απορρέουν από αυτά και τις προτάσεις βελτίωσης, εάν υπάρχουν. Οι εκθέσεις, μετά από την ενσωμάτωση των σχετικών απόψεων από τις ελεγχόμενες μονάδες, τις συμφωνημένες δράσεις, αν υπάρχουν, ή την αποδοχή του κινδύνου της μη ανάληψης δράσης από αυτές, τους περιορισμούς στο εύρος ελέγχου της, αν υπάρχουν, τις τελικές προτάσεις εσωτερικού ελέγχου και τα αποτελέσματα της ανταπόκρισης των ελεγχόμενων μονάδων της Εταιρείας στις προτάσεις της, υποβάλλονται ανά τρίμηνο στην επιτροπή ελέγχου.

γ) Υποβάλλει κάθε τρεις (3) τουλάχιστον μήνες στην επιτροπή ελέγχου αναφορές, στις οποίες περιλαμβάνονται τα σημαντικότερα θέματα και οι προτάσεις της, σχετικά με τα καθήκοντα των περ. α) και β) της παρούσας, τις οποίες η επιτροπή ελέγχου παρουσιάζει και υποβάλλει μαζί με τις παρατηρήσεις της στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου παρίσταται στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων. Ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου παρέχει εγγράφως οποιαδήποτε πληροφορία ζητηθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, συνεργάζεται με αυτήν και διευκολύνει με κάθε δυνατό τρόπο το έργο της παρακολούθησης, του ελέγχου και της εποπτείας από αυτήν. Με απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς μπορεί να καθορίζεται κάθε ειδικότερο ζήτημα για την εφαρμογή του παρόντος και ιδίως, τα ζητήματα που είναι σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές ή τα πρότυπα εσωτερικού ελέγχου.

6.2. Νόμος Sarbanes-Oxley

Ο νόμος Sarbanes-Oxley του 2002 είναι ένας ομοσπονδιακός νόμος που θεσπίζει σαρωτικούς ελέγχους και οικονομικούς κανονισμούς για τις δημόσιες εταιρείες.

Οι νομοθέτες δημιούργησαν τη νομοθεσία για να βοηθήσουν στην προστασία των μετόχων, των εργαζομένων και του κοινού από λογιστικά λάθη και δόλιες οικονομικές πρακτικές. Οι ελεγκτές,

οι λογιστές και οι εταιρικοί λειτουργοί έγιναν υπόλογοι για το νέο σύνολο κανόνων. Αυτοί οι κανόνες ήταν τροποποιήσεις και προσθήκες σε διάφορους νόμους που επιβλήθηκαν από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (SEC), συμπεριλαμβανομένου του νόμου περί κινητών αξιών του 1934 και του νόμου περί συμβούλων επενδύσεων του 1940. Η SEC επιβάλλει τον νόμο Sarbanes-Oxley. Οι κύριοι τομείς στους οποίους επικεντρώνεται ο νόμος είναι:

Αύξηση της ποινικής τιμωρίας

Λογιστικός κανονισμός

Νέες προστασίες

Συλλογική ευθύνη

Ο νόμος προσπάθησε κυρίως να ρυθμίσει τις οικονομικές αναφορές, τους εσωτερικούς ελέγχους και άλλες επιχειρηματικές πρακτικές σε εισηγμένες εταιρείες. Ωστόσο, ορισμένες διατάξεις ισχύουν για όλες τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών εταιρειών και των μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Επιπλέον, ο νόμος προέβλεπε κυρώσεις για μη συμμόρφωση με τις διατάξεις του. Η συμμόρφωση με τον Νόμο αφορά τις οικονομικές αποκαλύψεις και την εταιρική διακυβέρνηση. (<https://www.techtarget.com>)

Ο νόμος είχε επικριτές από την αρχή, συμπεριλαμβανομένων πολλών στελεχών που θεώρησαν ότι επιβαρύνθηκαν άδικα από τους νέους κανονισμούς λόγω των ανέντιμων και αμελών πράξεων μερικών άλλων. Το 2008, ο Newt Gingrich κατηγορήσε τον νόμο για την οικονομική κρίση, αναφέροντάς τον ως την αιτία για τον χαμηλό αριθμό αρχικών δημόσιων προσφορών και ζήτησε από το Κογκρέσο να ακυρώσει τον νόμο. Οι επικριτές κατηγορήσαν επίσης ότι ο νόμος ήταν μια αντίδραση με πολιτικά κίνητρα σε μερικά, αν και υψηλού προφίλ, εταιρικά οικονομικά σκάνδαλα και ότι ο νόμος θα παρεμπόδιζε τον ανταγωνισμό και την επιχειρηματική ανάπτυξη.

Οι ηγέτες των εταιρειών εξέφρασαν επίσης ανησυχίες ότι η τήρηση των κανονισμών που ορίζονται στον νόμο Sarbanes-Oxley θα απαιτούσε υπερβολικό χρόνο εκτελεστικής εξουσίας και ότι το κόστος συμμόρφωσης θα ανέλθει σε ένα υπέρογκο χρηματικό ποσό. Πολλοί παραπονέθηκαν για το άρθρο 404 ειδικότερα και είπαν ότι ήταν υπερβολικά επαχθές.

Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι ηγέτες επιχειρήσεων αναγνώρισαν την ανάγκη για βελτιώσεις και θεώρησαν ότι ο νόμος θα μπορούσε να δώσει ώθηση σε καλύτερες χρηματοοικονομικές

πρακτικές που θα ωφελούσαν τις εταιρείες και τους μετόχους τους. Πράγματι, ακόμη και μερικοί από εκείνους που ήταν δύσπιστοι για τον νόμο, όταν ψηφίστηκε για πρώτη φορά, αναγνώρισαν αργότερα τα οφέλη του καθώς ο νόμος εφαρμόστηκε πλήρως τα επόμενα χρόνια. Συγκεκριμένα, οι υποστηρικτές του νόμου αναγνώρισαν ότι ο νόμος βοήθησε τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν την οικονομική τους διαχείριση ενισχύοντας τους ελέγχους, τυποποιώντας τις διαδικασίες, βελτιώνοντας την τεκμηρίωση και δημιουργώντας ισχυρότερη εποπτεία του διοικητικού συμβουλίου. Μελέτες έχουν επίσης βρει ότι ο νόμος αύξησε την εμπιστοσύνη των επενδυτών.

6.3 Η Συνθήκη Της Βασιλείας

Η συνθήκη της Βασιλείας αποτελεί ίσως τη βασικότερη συνθήκη για τη Διεθνή τραπεζική καθώς μπορεί να θεωρηθεί ως η κινητήρια δύναμη για τον εκσυγχρονισμό, τη διαμόρφωση και τη σταδιακή σύγκλιση των εποπτικών συστημάτων του χρηματοπιστωτικού συστήματος τόσο σε παγκόσμιο όσο και εθνικό επίπεδο. Η συνθήκη αυτή έθεσε τα θεμέλια για τη δημιουργία ενός σύγχρονου παγκόσμιου «δικαίου» και ήταν εκείνη η οποία αντιμετώπισε πρώτη τις προκλήσεις τον σύγχρονου μεταβαλλόμενου επιχειρηματικού περιβάλλοντος δίνοντας βάση σε προβλήματα τα οποία «ήρθαν στο φως» μέσα από συγκεκριμένες τραπεζικές κρίσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές

Ο εσωτερικός ελεγκτής είναι ο σύμβουλος που σχεδιάζει και εκτελεί ελέγχους που αφορούν την εφαρμογή των αποφάσεων της διοίκησης που έχουν άμεση σχέση με την στρατηγική, την πολιτική και το μέλλον του φορέα. Είναι το πρόσωπο που διακρίνεται για το ήθος, τον χαρακτήρα, την εξειδικευμένη επιστημονική κατάρτιση, την κριτική σκέψη, τη διοικητική ικανότητα, το θάρρος της γνώμης και την ειλικρίνεια. Είναι το στέλεχος που εκφράζει την ανώτατη διοίκηση, γνωρίζει τις αδυναμίες του φορέα, που διερευνά και αξιολογεί την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των συστημάτων εσωτερικής λειτουργίας. Είναι το στέλεχος που εμπιστεύεται η Διοίκηση, είναι ο σύμβουλος που με την πολύπλευρη γνώση, την εμπειρία και την αντικειμενική κρίση, αξιολογεί και αποτιμά κατά τον επαγγελματικό τρόπο το μέγεθος των κινδύνων για λογαριασμό της διοίκησης. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που ελέγχουν. Πρέπει να έχουν πλήρη, ελεύθερη και ανεμπόδιστη πρόσβαση σε όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης. Είναι ανεξάρτητοι, όταν έχουν την δυνατότητα και εκτελούν την εργασία τους ελεύθεροι και είναι απαλλαγμένοι από κάθε είδους παρεμβάσεις. Αυτό επιτυγχάνεται, όταν τους παρέχεται η ανάλογη υποστήριξη από το διοικητικό συμβούλιο. Η απόδοση του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου αποτελεί συνάρτηση του βαθμού εκπαίδευσης των εσωτερικών ελεγκτών. Ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να ασκεί το επάγγελμά του με επαρκή επαγγελματική κατάρτιση. Ταυτόχρονα πρέπει να επιμορφώνεται συνεχώς για να μπορεί το έργο του να είναι αποτελεσματικό και αποδοτικό. Επομένως το τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου στελεχώνεται με άτομα των οποίων η τεχνογνωσία και το εκπαιδευτικό τους υπόβαθρο διασφαλίζει την καλύτερη διενέργεια του ελέγχου. Είναι δηλαδή επανδρωμένο με προσωπικό που έχει υψηλά επίπεδα γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων προκειμένου να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του. Ειδικότερα ως προσόντα των εσωτερικών ελεγκτών θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι πρέπει να:

1. Διαθέτουν ανώτατη πανεπιστημιακή εκπαίδευση και να διακρίνονται για την οικονομική σκέψη καθώς και για το οργανωτικό - διοικητικό πνεύμα.
2. Έχουν επαγγελματική κατάρτιση με εξειδικευμένες γνώσεις και εμπειρίες.

3. Έχουν την ικανότητα αξιολόγησης, εκτίμησης και κριτικής επί των συστημάτων λειτουργίας και όχι επί των προσώπων.
4. Είναι εκπαιδευμένοι στην ψυχολογία, ώστε ακόμα και κατά τη συζήτηση με τους ελεγχόμενους να είναι σε θέση να διακρίνουν τις αδυναμίες των λειτουργιών και το μέγεθος αυτών.
5. Διακρίνονται για την ικανότητα ανάλυσης των ευρημάτων, γεγονότων και καταστάσεων, δυνατότητα συνθέσεως αυτών και ερμηνεία των αιτιών που τα προκαλούν.
6. Έχουν την ικανότητα και το θάρρος, αν χρειασθεί, να καταλογίζουν ευθύνες προς όλα τα ιεραρχικά επίπεδα, ανώτερα και κατώτερα.
7. Είναι εχέμυθοι, τίμιοι, ειλικρινείς, ευθείς, ηθικοί και υπεύθυνοι.
8. Έχουν σιγουριά και αυτοπεποίθηση για τον εαυτό τους, γι' αυτά που γράφουν στις εκθέσεις τους, ειδικά για θέματα που πρόκειται να ληφθούν σοβαρές αποφάσεις.
9. Επιδεικνύουν λεπτότητα, διπλωματικότητα και διακριτικότητα στις επαφές τους.
10. Αντιστέκονται στα διάφορα γεγονότα και στους πειρασμούς που διαδραματίζονται γύρω τους.
11. Έχουν την αίσθηση του κόστους και του οφέλους για το κάθε τι που ελέγχουν, να το ποσοτικοποιούν και να το εκφράζουν σε αξία, που είναι ο κύριος στόχος της επιχείρησης.

Τέλος όσον αφορά την αξιολόγηση των εσωτερικών ελεγκτών, πρέπει να πούμε ότι είναι απαραίτητη και αποτελεί ένα από τα κύρια μελήματα του διευθυντή του τμήματος. Βέβαια, ο έλεγχος προς τους εσωτερικούς ελεγκτές θα πρέπει να είναι συνεχής. Η επιτήρηση της εργασίας των προσώπων που συνδράμουν το έργο του εσωτερικού ελεγκτή αποτελεί αναμφισβήτητα ένα σημαντικό στοιχείο με το οποίο διασφαλίζεται η ορθή αξιολόγηση του εσωτερικού ελεγκτή και κατ' επέκταση η σωστή λειτουργία του τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

7.2 Ομοιότητες Και Διαφορές Εξωτερικού - Εσωτερικού Ελεγκτή

Ο εξωτερικός ελεγκτής ως προς τα καθήκοντά του και την κατ' ουσίαν υπηρεσία του διαφέρει σχετικά με τον εσωτερικό ελεγκτή. Ο εξωτερικός ελεγκτής είναι ανεξάρτητος επαγγελματίας ενώ ο εσωτερικός ελεγκτής βρίσκεται σε υπαλληλική σχέση με την ελεγχόμενη εταιρεία. Το είδος των εργασιών τους, αν και παρόμοιο, αποσκοπεί σε διαφορετικούς στόχους. Ο εσωτερικός

ελεγκτής πραγματοποιεί κυρίως διοικητικό έλεγχο και εξακριβώνει εάν έχουν πραγματοποιηθεί οι σκοποί της διοίκησης της επιχείρησης. Επίσης πραγματοποιεί διαχειριστικό ή λειτουργικό έλεγχο και αποβλέπει στην παρακολούθηση όλων των λειτουργιών της επιχείρησης. Λογιστικό έλεγχο διενεργεί και ο εξωτερικός και ο εσωτερικός ελεγκτής με διαφορετικούς όμως στόχους. Ο πρώτος αποσκοπεί στην εξακρίβωση κυρίως της αξιοπιστίας των λογιστικών καταστάσεων, ενώ ο δεύτερος στη διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, την προστασία του ανθρώπινου δυναμικού, την εφαρμογή των εντολών της διοίκησης από τους εργαζομένους και την εξασφάλιση της λειτουργίας ενός αποτελεσματικού λογιστικού συστήματος. (Walter B et al.,1985)

7.3 Χαρακτηριστικά Εσωτερικών Ελεγκτών

Για να είναι κάποιος αποτελεσματικός ως εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να κατέχει ορισμένες δεξιότητες οι οποίες δεν είναι κοινές ανάμεσα στους περισσότερους ανθρώπους. Οφείλουν να ξεχωρίζουν για την ακεραιότητά τους, την εξαιρετική ικανότητα ανάλυσης καθώς και τις κοινωνικές δεξιότητές τους. Σε αυτό το υποκεφάλαιο παρατίθενται τα κύρια χαρακτηριστικά ενός εσωτερικού ελεγκτή όπως παρουσιάζονται στο <https://www.acilearning.com/>, έναν από τους πλέον σύγχρονους οργανισμούς παροχής εκπαίδευσης και πιστοποιήσεων στον χώρο της ελεγκτικής, της ηλεκτρονικής ασφάλειας και της επιστήμης της πληροφορίας:

1) Εξαιρετικές επικοινωνιακές δεξιότητες

Δεν είναι μυστικό ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι άριστοι επικοινωνιακοί για να εκτελούν καλά τις εργασίες τους, ωστόσο, αυτή η απαίτηση έχει αυξηθεί μόνο καθώς η πανδημία COVID-19 έκλεισε τα γραφεία και οι εργαζόμενοι αναγκάστηκαν να εργάζονται από το σπίτι τους. Τώρα οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει συχνά να διενεργούν ελέγχους εξ αποστάσεως, παίρνοντας συνεντεύξεις από ιδιοκτήτες διαδικασίας και άλλους μέσω τηλεφωνικών κλήσεων και τηλεδιάσκεψης. Είναι άλλο να αξιολογείς τη γλώσσα του σώματος, τον τόνο και τις εκφράσεις του προσώπου από ένα γραφείο ή ένα τραπέζι συνεδριάσεων και άλλο να διαβάζεις αυτές τις σημαντικές μη λεκτικές ενδείξεις κατά τη διάρκεια μιας κλήσης Zoom ή μέσω κάποιας άλλης πλατφόρμας ψηφιακής επικοινωνίας.

Έτσι, ενώ η πανδημία έχει κάνει πιο δύσκολη την επικοινωνία μεταξύ του οργανισμού, ποτέ δεν ήταν πιο σημαντική. Οι λειτουργικοί και στρατηγικοί κίνδυνοι αυξάνονται σε πολυπλοκότητα και ένταση και η ταχύτητα με την οποία μπορούν να αναδυθούν έχει επιταχυνθεί. Δεδομένου ότι τα διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων κατέχουν τους κινδύνους (όχι τις λειτουργίες διασφάλισης όπως ο εσωτερικός έλεγχος και η συμμόρφωση), οι ελεγκτές πρέπει να είναι άριστοι επικοινωνιακοί για να συζητήσουν και να κατανοήσουν αυτούς τους κινδύνους μέσω των διευθυντικών στελεχών που τους κατέχουν.

2) Ανυποχώρητη περιέργεια

Οι καλοί εσωτερικοί ελεγκτές ρωτούν γιατί; Οι μεγάλοι εσωτερικοί ελεγκτές ρωτούν συνεχώς «γιατί;» Σαν ένα παιδί που ακολουθεί μια ερώτηση «γιατί;» με "Εντάξει, αλλά γιατί;" Οι κορυφαίοι εσωτερικοί ελεγκτές συνεχίζουν να κάνουν ερωτήσεις έως ότου κατανοήσουν πλήρως τα ζητήματα. Η φυσική τους περιέργεια τους κρατά να πιέζουν μέχρι να βρουν τις απαντήσεις και τις εξηγήσεις που τους ικανοποιούν, με άλλα λόγια, όταν δεν υπάρχουν άλλες ερωτήσεις για το «γιατί».

Αυτή η διανοητική περιέργεια δεν εξυπηρετεί μόνο τους καλούς εσωτερικούς ελεγκτές στην επιδίωξη της απάτης και της αδικοπραγίας. Τους βοηθά να κατανοήσουν πλήρως πώς λειτουργούν τα στοιχεία ελέγχου, οι διαδικασίες και οι επιχειρηματικές μονάδες, ώστε να μπορούν να κάνουν συστάσεις για τη βελτίωσή τους. Είναι η περιέργειά τους και η ανάγκη να μάθουν πώς λειτουργούν τα πράγματα που τους οδηγεί στη δουλειά τους και τους ωθεί να φτάσουν στο βάθος των πραγμάτων. Με τη σημασία της ανάλυσης της βασικής αιτίας, ο περίεργος εσωτερικός ελεγκτής συνεχίζει να ψάχνει μέχρι να βρει τις απαντήσεις που αναζητά.

3) Τεχνολογικές γνώσεις

Όλο και περισσότερο, η δουλειά του εσωτερικού ελεγκτή βασίζεται σε τεχνολογικά εργαλεία, όπως η ανάλυση δεδομένων, οι πλατφόρμες εφαρμογών που βασίζονται σε cloud και η οπτικοποίηση δεδομένων. Πράγματι, ο εσωτερικός ελεγκτής του μέλλοντος πιθανότατα θα πρέπει επίσης να είναι ειδικός, ή τουλάχιστον ικανός, σε τομείς όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η μηχανική μάθηση και οι τεχνολογίες που βρίσκονται ακόμη στον ορίζοντα. Για αυτόν το λόγο, οι εσωτερικοί ελεγκτές που δεν ασπάζονται τις νέες τεχνολογίες και δεν μαθαίνουν αρκετά για

αυτές ώστε τουλάχιστον να αρχίσουν να πειραματίζονται με νέους τρόπους, θα μείνουν πίσω. Διαβάστε ακριβώς για οποιαδήποτε μελέτη ή έκθεση «κατάσταση εσωτερικού ελέγχου» και θα διαπιστώσετε ότι πολλές από τις συστάσεις για την αύξηση της αξίας που μπορεί να προσφέρει ο εσωτερικός έλεγχος στον οργανισμό στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στην υιοθέτηση και την εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες.

Αν και είναι σημαντικό να υιοθετήσουμε τις πιο πρόσφατες τεχνολογίες στις οποίες βασίζεται όλο και περισσότερο ο εσωτερικός έλεγχος για την εκτέλεση των καθηκόντων του, μια ψηφιακή επανάσταση λαμβάνει χώρα σχεδόν σε κάθε πτυχή του οργανισμού. Για την ολοκλήρωση ελέγχων σχεδόν οποιασδήποτε διαδικασίας ή λειτουργίας θα απαιτηθεί εργασιακή γνώση ολόενα και πιο περίπλοκων τεχνολογιών. Είναι επίσης αλήθεια ότι οι κορυφαίοι κίνδυνοι σε οποιονδήποτε οργανισμό συνήθως αφορούν τομείς όπως η κυβερνοασφάλεια, η διακυβέρνηση δεδομένων και η ασφάλεια των πληροφοριών, τα οποία απαιτούν από τους εσωτερικούς ελεγκτές να είναι γνώστες της τεχνολογίας.

Άλλες πτυχές της τεχνολογίας που πρέπει να κατακτήσουν οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι αυτές που βοηθούν στην αυτοματοποίηση στοιχείων του εσωτερικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της συνεχούς παρακολούθησης και της αυτοματοποίησης ρομποτικής διαδικασίας (RPA), που βοηθούν τον εσωτερικό έλεγχο να απελευθερώσει χρόνο για να αναλάβει λειτουργίες υψηλότερου επιπέδου, όπως η παροχή περισσότερων συμβουλών και συμβουλευτικές εργασίες, που αυξάνουν την αξία που παρέχουν στον οργανισμό.

4) Ικανότητα να εργάζεται ανεξάρτητα και σε ομάδα

Μπορεί να φαίνεται αντιφατικό να πούμε ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να μπορούν να εργάζονται μόνοι τους, αλλά στη συνέχεια να είναι και καλοί παίκτες της ομάδας, αλλά είναι αλήθεια, και τα σενάρια απομακρυσμένης εργασίας που έφερε η πανδημία το έχουν κάνει πιο αληθινό. Ο εσωτερικός έλεγχος απαιτούσε πάντα λίγη ανεξάρτητη εργασία, αλλά το πόσο αυξήθηκε με τους εξ αποστάσεως ελέγχους και τους ελεγκτές που εργάζονται από το σπίτι. Η ικανότητα ανεξάρτητης εργασίας βασίζεται σε δεξιότητες όπως η αυτο-παρακίνηση, η αυτοδιαχείριση και η υπευθυνότητα. Χωρίς καθημερινές συναντήσεις στην αίθουσα συνεδριάσεων και χωρίς τον επικεφαλής ελεγκτή να κοιτάζει πάνω από τους ώμους τους, οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι πολυμήχανοι και αξιόπιστοι για να συνεχίσουν το έργο

τους. Για να διατηρήσουν τα σχέδια ελέγχου σε καλό δρόμο, οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να γνωρίζουν το ρόλο τους τηρώντας τα δικά τους χρονοδιαγράμματα υπό έλεγχο και έχοντας την πειθαρχία να δομούν κατάλληλα τον χρόνο τους.

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν χρειάζεται πλέον να μπορούν να συνεργάζονται καλά με άλλους. Τα πιο πρόσφατα μοντέλα εργασίας, ιδιαίτερα ο ευέλικτος έλεγχος, απαιτούν πολλή αλληλεπίδραση και συντονισμό. Αυτό αναδεικνύει την σημασία των επικοινωνιακών ικανοτήτων, αλλά οι καλοί εσωτερικοί ελεγκτές είναι επίσης παίκτες της ομάδας. Πρέπει να είναι σε θέση να παρακινούν τους άλλους, να επιδεικνύουν ηγεσία και να κατανοούν πώς οι ρόλοι τους ταιριάζουν στην ευρύτερη εικόνα. Ως εκ τούτου, οι κορυφαίοι ελεγκτές μπορούν να εργάζονται μόνοι και εξίσου καλά ως μέλος μιας ομάδας.

5) Πάθος για να είναι δια βίου μαθητευόμενοι

Κάποτε, ένας διευθύνοντας σύμβουλος ελέγχου μιας εταιρείας του Fortune 100 ερωτήθηκε: Ποιο είναι το πιο σημαντικό πράγμα που αναζητάτε όταν προσλαμβάνετε ένα νέο μέλος της ομάδας εσωτερικού ελέγχου σας; Χωρίς δισταγμό, είπε: «Αναζητώ κάποιον που πάντα ψάχνει να μάθει νέα πράγματα». Εξήγησε ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να είναι γενικοί και ειδικοί ταυτόχρονα. Οι δουλειές τους θα τους μεταφέρουν σε πολλά μέρη και θα τους εκθέσουν συνεχώς σε νέες γνώσεις. Πρέπει να είναι πρόθυμοι να μάθουν αυτά τα νέα μονοπάτια. Εξήγησε περαιτέρω ότι το άτομο που δεν ήθελε ήταν κάποιος που ήδη πίστευε ότι τα είχε καταλάβει όλα. «Αυτό το άτομο δεν πρόκειται να έχει ανοιχτό μυαλό και να συνεχίσει να προοδεύει ως ελεγκτής», είπε.

Το γεγονός ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές εκτίθενται σε πολλές διαφορετικές πτυχές και μονάδες της επιχείρησης είναι σίγουρα ένα από τα οφέλη της εργασίας, αλλά συνοδεύεται από προκλήσεις. Πρέπει να είναι σε θέση να αφομοιώνουν συνεχώς νέες πληροφορίες και να μαθαίνουν νέα μέρη της επιχείρησης. Δεν υπάρχουν δύο έλεγχοι ίδιοι και χωρίς την επιθυμία να μάθει κάτι νέο, θα είναι δύσκολο για έναν εσωτερικό ελεγκτή να προσεγγίσει κάθε νέα εργασία με την ικανότητα σαν σφουγγάρι να απορροφά νέα γνώση και να επιταχύνει γρήγορα μια διαδικασία ή λειτουργία.

6) Ακεραιότητα και Θάρρος

Ίσως πάνω από όλα, η ακεραιότητα και το θάρρος πρέπει να είναι τα βασικά χαρακτηριστικά ενός εσωτερικού ελεγκτή με υψηλές επιδόσεις. Θα υπάρξουν στιγμές που θα ζητηθεί από τους εσωτερικούς ελεγκτές να κοιτάξουν από την άλλη πλευρά ή να αγνοήσουν κάποια εσφαλμένη παράβαση ελέγχου ή διαχείρισης και πρέπει απλώς να είναι σε θέση να αντισταθούν στην παρόρμηση. Δεν είναι ποτέ εύκολο να αντιμετωπίσεις κάποιον που δεν κάνει το σωστό και να το φέρεις στο φως, αλλά είναι ένα χαρακτηριστικό που έχουν όλοι οι κορυφαίοι εσωτερικοί ελεγκτές.

Ακόμη πιο προκλητική είναι η ιδέα ότι το άτομο ή τα άτομα που πρέπει να έρθουν αντιμέτωποι θα μπορούσαν να είναι ανώτερα στελέχη, όπως ο Οικονομικός Διευθυντής ή ο Διευθύνων Σύμβουλος, στους οποίους αναφέρεται ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου. Αυτές είναι οι καταστάσεις που απαιτούν θάρρος.

Ως μέρος του λεξικού του εσωτερικού ελέγχου, ακούμε όλο και περισσότερο για την ανάγκη για μια κουλτούρα δεοντολογίας και «tone at the top», όπου είναι η ηθική δέσμευση της διοίκησης για διασφάλιση των ηθικών αξιών, της ειλικρίνειας και της διασφάλισης της διαφάνειας της εταιρείας. Ένας καλός εσωτερικός ελεγκτής δεν μπορεί να πιέσει για αυτά τα πράγματα χωρίς να έχει ακεραιότητα και την ικανότητα να κερδίσει τον σεβασμό των άλλων στον οργανισμό.

Μια ακόμη σκέψη για την ακεραιότητα και το θάρρος: Συχνά σκεφτόμαστε αυτά τα πράγματα με όρους μεγάλων κρίσεων και σκανδάλων, όπου ο εσωτερικός ελεγκτής αντιστέκεται σε μια λογιστική απάτη που λαμβάνει χώρα στον οργανισμό ή σε έναν CEO που δεν είναι καλός. Ωστόσο, πιο συχνά απαιτείται ακεραιότητα και θάρρος για μικρά πράγματα, όταν κάποιος δεν παρουσιάζει αφοσίωση στην ομάδα και στις αξίες που αντιπροσωπεύει ή δεν συμπεριφέρεται στους άλλους με σεβασμό. Αυτό είναι όταν η ακεραιότητα, μαζί με μια καλή ηθική πυξίδα μπορούν να βοηθήσουν έναν εσωτερικό ελεγκτή να ξεπεράσει ένα εμπόδιο και να επαναφέρει τον έλεγχο σε τροχιά.

Συμπερασματικά, οποιοσδήποτε μπορεί να κατηγοριοποιήσει τα παραπάνω με ποικίλους τρόπους: χαρακτηριστικά, δεξιότητες, προσόντα ή ικανότητες, αλλά η εργασία σε αυτά τα έξι πράγματα θα βοηθήσει πολύ στην αριστεία ως εσωτερικός ελεγκτής. Φυσικά, δεν αρκούν από μόνα τους για να εξασφαλίσουν μια γρήγορη άνοδο στις τάξεις της ομάδας εσωτερικού ελέγχου. Αυτό απαιτεί σκληρή δουλειά και αφοσίωση στη δουλειά. Αλλά σίγουρα θα σας βάλουν στο σωστό δρόμο.

7.4 Η Δομή Της Ομάδας Εσωτερικού Ελέγχου

Το μέγεθος μιας ομάδας εσωτερικού ελέγχου είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας για την επιτυχία της ομάδας. Οι εξαιρετικά δυναμικοί οργανισμοί επωφελούνται συχνά από πιο συχνούς ελέγχους. Οι στατικές οργανώσεις θα έχουν ένα πιο χαλαρό σχήμα. Ο βαθμός μεγέθους και η συχνότητα αυτών των ελέγχων βοηθούν στον προσδιορισμό του μεγέθους της ομάδας εσωτερικού ελέγχου. Οι συχνότεροι έλεγχοι απαιτούν συχνά μια μεγαλύτερη ομάδα εκπαιδευμένων ελεγκτών. Αυτό ελαχιστοποιεί τον συνολικό χρόνο που αφιερώνει κάθε ελεγκτής σε έναν έλεγχο και μειώνει τον χρόνο που αφαιρείται από τις καθημερινές δραστηριότητες του ελεγκτή. Ανεξάρτητα από το μέγεθος της ομάδας, η ύπαρξη στρατηγικής για την επιλογή ελεγκτών θα συμβάλει σημαντικά στη διασφάλιση της συνολικής αποτελεσματικότητας των ελέγχων και, το πιο σημαντικό, της αποτελεσματικότητας και της συνεχούς βελτίωσης του συστήματος διαχείρισης.

Επίσης ο πλουραλισμός της ομάδας μπορεί να καταστεί καίριος για την ορθή λειτουργία της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου. Οι ελεγκτές δεν πρέπει να έχουν ευθύνες στους τομείς που ελέγχουν. Ωστόσο, υπάρχει ένα στρατηγικό πλεονέκτημα στην επιλογή ελεγκτών των οποίων οι διαδικασίες του τμήματος σχετίζονται με τους τομείς που ελέγχουν. Για παράδειγμα, ένα άτομο στο τμήμα των αγορών θα μπορούσε να ελέγξει τις πωλήσεις και την παραλαβή του υλικού, το τμήμα μηχανικής θα μπορούσε να ελέγξει την συντήρηση και η συντήρηση υποδομών θα μπορούσε να ελέγξει την ποιότητα ή τις αναθεωρήσεις συμβολαίων. Ο έλεγχος ενός στενά συνδεδεμένου τμήματος επιτρέπει στους ελεγκτές να αποκτήσουν μια βαθύτερη κατανόηση των διαδικασιών, κάτι που μπορεί αργότερα να βοηθήσει στη βελτίωση και τη θετική αναδιαμόρφωση του συστήματος διαχείρισης.

Σύμφωνα με την ACCA - την ένωση ορκωτών πιστοποιημένων λογιστών - όπου σήμερα είναι το μεγαλύτερο λογιστικό σώμα σε αριθμό μελών παγκοσμίως, υπάρχει συνήθως μια δομημένη ιεραρχία εντός της ομάδας εσωτερικού ελέγχου, αλλά όλοι εργάζονται προς έναν κοινό στόχο. Ανάλογα με το σχέδιο ελέγχου και τα έργα διασφάλισης σε αυτό, τα μέλη της ομάδας μπορεί να εργάζονται μόνα τους ή ως μέρος μιας συγκεκριμένης ομάδας ελέγχου για να παραδώσουν όλες

τις αναθέσεις και να τροφοδοτήσουν τον διευθύνοντα σύμβουλο ελέγχου (CAE) την ετήσια γνωμάτευση του εσωτερικού ελέγχου.

Η διεύθυνση και ο συντονισμός των ομάδων ανάθεσης απαιτεί λεπτομερή προγραμματισμό, σαφείς στόχους και ευθύνες, καλή επικοινωνία, πειθαρχία, διαδικασίες και παρακολούθηση. Το επίπεδο και η συχνότητα της παρακολούθησης της προόδου σε σχέση με τα σχέδια ανάθεσης και το συνολικό σχέδιο ελέγχου θα ποικίλλει, αλλά πρέπει να επαρκούν για να διασφαλιστεί ότι η εργασία είναι σε καλό δρόμο και ότι παραδίδεται σύμφωνα με πρότυπα απόδοσης που έχουν συμφωνηθεί με την επιτροπή ελέγχου και τα ανώτερα στελέχη. Πρέπει να τεκμηριώνεται εντός του καταστατικού εσωτερικού ελέγχου.

Ένας καλός ηγέτης εμπνέει εμπιστοσύνη, παρακινεί την ομάδα, επικοινωνεί καλά, ενεργεί με συνέπεια, ακούει και είναι κατάλληλα ευέλικτος. Μέσω της ανοιχτής επικοινωνίας, σε όλη την ομάδα ελέγχου γνωρίζουν και χρησιμοποιούν την επιρροή τους για να μειώσουν ή να αφαιρέσουν τα εμπόδια στην επιτυχία της παράδοσης και να διατηρήσουν τα σχέδια σε καλό δρόμο.

Όπως με κάθε ομάδα, είναι σημαντικό να προσπαθήσουμε να ανταποκριθούμε στις ανάγκες των ατόμων που θα κυμαίνονται από τους ασκούμενους ελεγκτές έως τη διαχείριση του ελέγχου θα πρέπει να συζητείται ανοιχτά τι χρειάζονται για να βελτιώσουν και να αναπτύξουν τις υπηρεσίες τους, να έχουν γνώση και να έχουν επίγνωση των προσωπικών τους περιστάσεων, των προσωπικών τους φιλοδοξιών, στόχων και να διερωτώνται από τη διοίκηση στο πώς θα μπορούν να υποστηριχτούν για να τους επιτύχουν. Κάθε οργανισμός πρέπει να έχει το δικό του πλαίσιο αξιολόγησης και διαχείρισης απόδοσης, ωστόσο συχνά η περιοδικότητα αυτών είναι ανεπαρκής για να βασιστεί κανείς και να δημιουργήσει αποκλειστικά την ομάδα που χρειάζεται.

Ο CAE πρέπει να έχει γνώση των δεξιοτήτων και της εμπειρίας εντός της ομάδας του και να κατανέμει ελέγχους που ταιριάζουν με τα μεμονωμένα δυνατά σημεία. Η εξήγηση του συλλογισμού πίσω από την κατανομή θα συμβάλει σε έναν επιτυχή έλεγχο. Συμμετέχει μαζί με την ομάδα στον προγραμματισμό, διασφαλίζοντας ότι κατανοεί τους όρους αναφοράς, ενημερώνεται για τον τομέα της επιχείρησης και τους βασικούς χαρακτήρες με τους οποίους είναι πιθανό να εμπλακούν σε όλη τη διαδικασία ελέγχου. Μια διαδικασία εισαγωγής τόσο στο σύστημα όσο και στον πελάτη μπορεί να είναι επωφελής και να διασφαλίσει ότι τα άτομα αισθάνονται σίγουροι για το ρόλο τους.

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου, βεβαιωθείτε ότι κοινοποιούνται τακτικές ενημερώσεις τόσο προς τα πάνω όσο και προς τα κάτω μέσω της ομάδας ελέγχου - ιδιαίτερα παρακολουθώντας την πρόοδο σε σχέση με το συμφωνηθέν πεδίο εφαρμογής. Διατηρήστε τις διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας καθ' όλη τη διάρκεια, με επίσημη επανεξέταση του διευθυντή γραμμής και υπογραφή του αρχείου ελέγχου σε βασικά στάδια της διαδικασίας σύμφωνα με τις δικές σας διαδικασίες διασφάλισης ποιότητας. Η τυπικότητα της αξιολόγησης της ανάθεσης είναι πιθανό να εξαρτάται από το μέγεθος της ομάδας ελέγχου και τις αναθέσεις ελέγχου στο πλαίσιο του σχεδίου ελέγχου.

Η διοίκηση θα πρέπει να σκεφτεί σχετικά με την ολοκλήρωση των εργασιών τι πήγε καλά, τι θα μπορούσε να βελτιωθεί και οποιαδήποτε ανατροφοδότηση από τον πελάτη για να βοηθήσει τη συνεχή βελτίωση της ομάδας. Συχνά χρησιμοποιούνται ερωτηματολόγια μετά τον έλεγχο, ωστόσο ενδέχεται να υπάρχουν και λιγότερο επίσημες διαδικασίες.

Πρέπει να προσκαλείται η ομάδα ελέγχου να κάνει τις δικές της παρατηρήσεις σχετικά με την εργασία και τυχόν μαθησιακά σημεία. Ομοίως, θα ήταν προσοδοφόρο να αναγνωρίζεται η καλή απόδοση τόσο της ομάδας όσο και των ατόμων εντός, μοιράζοντας και προωθώντας τις καλές πρακτικές.

Για να αναπτυχθεί ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα ελέγχου και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των προτύπων, η ομάδα εσωτερικού ελέγχου πρέπει να είναι εκπαιδευμένη στη διεξαγωγή ελέγχων. Η αποτελεσματική εκπαίδευση ελεγκτών είναι πιθανώς μία από τις λίγες ευκαιρίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας που έχουν οι εταιρείες σε σχέση με τα συστήματα διαχείρισης τους.

Η εκπαίδευση θα πρέπει να εξετάζει την πολυπλοκότητα των τομέων που θα ελεγχθούν και να περιλαμβάνει:

Εκπαίδευση στις ελεγχόμενες διαδικασίες.

Εκπαίδευση στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας.

Οι ελεγκτές και όλοι οι εργαζόμενοι πρέπει να κατανοήσουν ότι οι εσωτερικοί έλεγχοι είναι έλεγχοι συστημάτων και όχι έλεγχοι ατόμων.

Μεταξύ των στοιχείων του συστήματος εσωτερικού ελέγχου που μπορούν να συμπεριληφθούν στην εκπαίδευση είναι συγκεκριμένες λίστες ελέγχου, τρόποι συμπλήρωσης αρχείων ελέγχου

και βασικές διαδικασίες που ελέγχουν τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου. Η υπόλοιπη εκπαίδευση θα πρέπει να επικεντρωθεί σε μεθοδολογίες ελέγχου.

Η δυνατότητα εσωτερικής εκπαίδευσης και εναλλαγής εσωτερικών ελεγκτών προσφέρει πρόσθετα οφέλη. Το να γίνεις εσωτερικός ελεγκτής επιτρέπει στους υπαλλήλους να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διατήρηση του συστήματος διαχείρισης της εταιρείας, στη δημιουργία ποικιλομορφίας στο χώρο εργασίας και, ενδεχομένως, στην αύξηση της ικανοποίησης από την εργασία. Έχοντας αυτό υπόψη, ορισμένες εταιρείες χρησιμοποιούν την εκπαίδευσή τους για να εναλλάσσουν συνεχώς εσωτερικούς ελεγκτές. (Tobias Schroeder, 2018)

Από όλα τα στοιχεία που συνθέτουν τα συστήματα διαχείρισης ISO, ο εσωτερικός έλεγχος απαιτεί τον περισσότερο χρόνο και προσπάθεια μετά την εφαρμογή του συστήματος. Η αξιοποίηση των εσωτερικών ελέγχων θα ενισχύσει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των εργαζομένων, θα βελτιώσει την εργασιακή ικανοποίηση και θα παρέχει περισσότερες ευκαιρίες για συνεχή βελτίωση. Και αυτό είναι δυνατό μόνο με μια καλά δομημένη και εκπαιδευμένη ομάδα εσωτερικού ελέγχου.

7.5 Ο Ρόλος Και Οι Υποχρεώσεις Της Επιτροπής Ελέγχου

Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου καθορίζονται από το συμβούλιο και επισημοποιούνται εντός των όρων εντολής του, με τα αποτελέσματα της εργασίας να αναφέρονται και να λαμβάνονται υπόψη από το συμβούλιο. Βασική ευθύνη είναι ο διορισμός ελεγκτών, η έγκριση των σχεδίων ελέγχου, η παρακολούθηση των διαβεβαιώσεων που λαμβάνονται και η εφαρμογή των ενεργειών από τη διοίκηση για να διασφαλιστεί ότι το περιβάλλον εσωτερικού ελέγχου λειτουργεί εντός της διάθεσης ανάληψης κινδύνων που έχει καθορίσει το διοικητικό συμβούλιο.

Η σχέση μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και των εσωτερικών ελεγκτών είναι επομένως κρίσιμη για την αποτελεσματική εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων της και ομοίως για τον εσωτερικό έλεγχο για να μπορεί να εκπληρώνει τις ευθύνες του σύμφωνα με τα επαγγελματικά πρότυπα. Στην επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να παρίσταται τακτικά το ανώτερο μέλος της ομάδας εσωτερικού ελέγχου, ο CAE. Η συμμετοχή δε θα πρέπει να καλύπτει μόνο θέματα ημερήσιας διάταξης εσωτερικού ελέγχου, αλλά να αναγνωρίζει την ευρύτερη αρμοδιότητα του εσωτερικού

ελέγχου για την παροχή συμβουλών στη διοίκηση και την επιτροπή ελέγχου. Ως εκ τούτου, ο CAE θα πρέπει να είναι πρόθυμος και να του επιτραπεί να συνεισφέρει στις ευρύτερες συζητήσεις της επιτροπής. (<https://www.accaglobal.com/>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

8.1 Σχέσεις Διοίκησης Με Το Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της ACCA οι σχέσεις μεταξύ διοίκησης και του τμήματος εσωτερικού ελέγχου είναι εξαιρετικά σημαντικές. (BIS, 2012)

Ο εσωτερικός έλεγχος παραδοσιακά δεν αυτοπροωθούσε την αξία του ούτε συνεργάζονταν με τη διοίκηση για να μειώσει τον αντίκτυπο της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου στις καθημερινές λειτουργίες και τον φόρτο εργασίας. Η αντίσταση στον εσωτερικό έλεγχο μπορεί να βασίζεται σε προηγούμενη κακή εμπειρία και έλλειψη ενσυναίσθησης προς τους ελεγχόμενους και τη διοίκηση. Ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος και οι επαγγελματίες ελεγκτές εργάζονται για να μειώσουν αυτή την αντίσταση και να οικοδομήσουν αξιόλογες σχέσεις που είναι βασικές για να επηρεάσουν την αλλαγή εντός των οργανισμών ως αποτέλεσμα της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να ελέγχουν όλες τις πλευρές στις επιχειρήσεις τους – όχι να κρύβονται στα γραφεία τους. Υπάρχει σημαντικό όφελος, τόσο όσον αφορά τη σχέση όσο και το προϊόν διασφάλισης, εάν ο εσωτερικός ελεγκτής βασίζεται στον τομέα που υπόκειται σε επανεξέταση. Ομοίως, η μείωση των φυσικών εμποδίων στο γραφείο εσωτερικού ελέγχου και η ευγενική ενασχόληση με το προσωπικό σε όλα τα επίπεδα της επιχείρησης καθώς μετακινείστε, στην απόδοση της εργασίας σας θα αποκομίσει οφέλη. (<https://www.accaglobal.com/>)

Το 2012 η τράπεζα διεθνών διακανονισμών, με έδρα τη Βασιλεία, στη δημοσίευση της για τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου στις τράπεζες, αποσαφήνισε την σχέση των διοικητικών αρχών με τη λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στις τράπεζες. Η διοικητική αρχή θα επωφεληθεί από την αποτελεσματική επικοινωνία σχετικά με θέματα κοινού ενδιαφέροντος με το τμήμα εσωτερικού ελέγχου μιας τράπεζας. Κατά τη δημιουργία μιας σχέσης με το τμήμα εσωτερικού ελέγχου μιας τράπεζας, η διοικητική αρχή θα πρέπει να έχει κατανοήσει την οργάνωση και τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της θέσης του εν λόγω τμήματος εντός της τράπεζας.

Οι προϊστάμενοι και οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να διασφαλίζουν έκαστος ότι ένα σύστημα βελτιωμένης επικοινωνίας δεν υπονομεύει την αντίστοιχη αντιληπτή και πραγματική ανεξαρτησία και θέση τους στο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, καθώς η εποπτική αρχή και η λειτουργία εσωτερικού ελέγχου έχουν διαφορετικούς ρόλους και αρμοδιότητες. Ανεξάρτητα από την αξιολόγηση του προϊστάμενου για τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου, ο ίδιος θα πρέπει να είναι σε θέση να αμφισβητεί το έργο των εσωτερικών ελεγκτών μέσω μιας συνεχούς διαδικασίας εποπτείας, μεταξύ άλλων μέσω επιτόπιας επίβλεψης. Συμπερασματικά, οι σχέσεις μεταξύ των προϊσταμένων και της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου πρέπει να εγκαθίστανται και να δομούνται με διαφάνεια. Ως αρχή, ο προϊστάμενος θα πρέπει να είναι αυτός που θα ξεκινήσει αυτή την σχέση.

8.2 Πλεονεκτήματα Της Καλής Επικοινωνίας Μεταξύ Διοίκησης Και Σ.Ε.Ε.

Η ανάπτυξη της σχέσης με τη διοίκηση ωφελεί τον ελεγκτή βελτιώνοντας τις γνώσεις του για τον επιχειρηματικό τομέα, διασφαλίζοντας ότι τηρούνται ενήμεροι για επιχειρηματικά σχέδια, αλλαγές και κινδύνους που θα επηρεάσουν τα σχέδια του εσωτερικού ελέγχου. Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου εκτείνεται πλέον πέρα από την καθαρή διασφάλιση και ο ορισμός του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών (ΙΙΑ) αναγνωρίζει έναν συμβουλευτικό ρόλο για τον εσωτερικό έλεγχο. Η τακτική δέσμευση μπορεί να βοηθήσει καθώς ο εσωτερικός έλεγχος εμπλέκεται στα αρχικά στάδια των έργων και παρέχει εκ των προτέρων στοιχεία για την ανάπτυξη εσωτερικών ελέγχων, διαχείρισης κινδύνων και διαδικασιών διακυβέρνησης. Αυτή η συμβολή εκτιμάται από τη διοίκηση, καθώς δείχνει την προθυμία να είναι υποστηρικτική και προληπτική και να μην επισημαίνει απλώς τις αδυναμίες στα υπάρχοντα συστήματα. Ωφελεί το διευθυντή της επιχείρησης βελτιώνοντας την κατανόησή του για το τι αντιπροσωπεύει ένας καλός έλεγχος, γεγονός που τον οδηγεί στην καλύτερη διαχείριση των κινδύνων.

(<https://www.accaglobal.com/>)

Η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί το δομικό λίθο, κλειδί στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου, καθώς προσφέρει μία ανεξάρτητη και ελεύθερη αξιολόγηση της ικανότητας του συστήματος και της συμφωνίας του με τις εγκαθιδρυμένες πολιτικές και διαδικασίες του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Συνεπώς, οι εποπτικές αρχές λαμβάνουν ενδιαφέρον στη

συμμετοχή σε έναν εποικοδομητικό και επισημοποιημένο διάλογο με τη λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου. Αυτός ο διάλογος θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντική πηγή πληροφοριών σχετικά με την ποιότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η έκταση στην οποία το έργο των εσωτερικών ελεγκτών πραγματοποιείται εντός της πορείας δράσης της διοίκησης, θα εξαρτηθεί από την εποπτική προσέγγιση των προϊσταμένων, την αξιολόγηση της διοίκησης για το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου και τις περιστάσεις που εμφανίζουν συσχέτιση με τα ζητήματα που προκύπτουν στον οργανισμό.

Εκτός από τις συναντήσεις με τα ανώτερα στελέχη, οι προϊστάμενες αρχές θα πρέπει να συναντώνται περιοδικά με τους εσωτερικούς ελεγκτές της τράπεζας για να συζητούν την ανάλυση κινδύνου, τα ευρήματά τους, γενικές συστάσεις και το σχέδιο ελέγχου. Οι προϊστάμενοι θα πρέπει να αποφασίζουν για κάθε περίπτωση την προσέγγιση, εάν τα ανώτερα στελέχη θα πρέπει ή όχι να είναι παρόντα σε αυτές τις συνεδριάσεις. Αυτές οι συναντήσεις μπορούν επίσης να διευκολύνουν την κατανόηση του πώς και σε ποιο βαθμό οι συστάσεις, που έγιναν από τους επόπτες (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έγιναν κατά τη διάρκεια επιτόπιων ελέγχων) και τους εσωτερικούς ελεγκτές, έχουν εφαρμοστεί. Αυτές οι συναντήσεις θα πρέπει να είναι αρκετά συχνές για να δίνουν τη δυνατότητα στον επόπτη να διασφαλίζει την αποτελεσματικότητα των ενεργειών. Η συχνότητα αυτών των συναντήσεων και κάθε άλλη επικοινωνία μεταξύ των εποπτών και των εσωτερικών ελεγκτών θα πρέπει να είναι ανάλογη με το μέγεθος της τράπεζας, τη φύση και τους κινδύνους των λειτουργιών της και την πολυπλοκότητα της οργάνωσής της. Οι επόπτες μπορούν επίσης να ζητάνε τις εκθέσεις εσωτερικού ελέγχου κατά καιρούς. Η ανάλυση αυτών των εσωτερικών ελέγχων, οι εκθέσεις και οι πληροφορίες μπορεί να συμβάλλουν στην αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου από την εποπτική αρχή της τράπεζας.

Η καλή επικοινωνία παρέχει επίσης στη διοίκηση την ευκαιρία να επηρεάσει το χρονοδιάγραμμα του ελεγκτικού έργου προκειμένου να διατηρήσει την ομαλή λειτουργία και να παρέχει στον εσωτερικό έλεγχο την υποστήριξη που χρειάζεται. Η συμβολή της διοίκησης για το εύρος και τους στόχους του ελέγχου θα πρέπει να ενθαρρύνεται ενεργά, καθώς αυτό προωθεί τη διαδικασία ελέγχου και διασφαλίζει ότι το τελικό προϊόν παρέχει τη βεβαιότητα που τόσο οι ίδιοι όσο και η επιτροπή ελέγχου απαιτεί.

Τέλος, η σχέση μεταξύ εποπτών και εσωτερικών ελεγκτών είναι αμφίδρομη. Οι εποπτικές αρχές

ενδέχεται να εξετάσουν το ενδεχόμενο ανταλλαγής σχετικών πληροφοριών με τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου, όταν αυτή θα μπορούσε να αυξήσει την αποτελεσματικότητα του έργου του τμήματος εσωτερικού ελέγχου. Επίσης, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να κάνουν συγκεκριμένες συστάσεις για την ενίσχυση της εσωτερικής λειτουργίας ελέγχου και το περιβάλλον ελέγχου.

8.3 Πιθανά Θέματα Συζήτησης Μεταξύ Διοίκησης Και Τμήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Αν και όλα τα θέματα που καλύπτονται από τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου είναι δυνητικά χρήσιμα, ορισμένα θέματα συνδέονται στενά με τις εποπτικές απαιτήσεις και, ως εκ τούτου, είναι ιδιαίτερο το ενδιαφέρον για τις τραπεζικές διοικητικές αρχές. Οι θέσεις κεφαλαίου και ρευστότητας μιας τράπεζας, οι διαδικασίες και οι μέθοδοί της για τον προσδιορισμό, την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αναφορά ουσιωδών κινδύνων που έχουν άμεση σχέση και είναι σημαντικοί για τους επόπτες. Ο εσωτερικός έλεγχος είναι σε θέση να παρέχει στον επόπτη πληροφορίες σχετικά με το ιδρυματικό επιχειρηματικό μοντέλο, συμπεριλαμβανομένων των κινδύνων στις επιχειρηματικές δραστηριότητες, τις διαδικασίες και τις λειτουργίες του ιδρύματος και την επάρκεια του ελέγχου και της εποπτείας αυτών των κινδύνων όπως:

-Η εφαρμογή και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου και εκτίμησης κινδύνου, όπως επίσης και μεθοδολογίες, όπως εφαρμόζονται στον πιστωτικό κίνδυνο, τον κίνδυνο αγοράς, τον κίνδυνο ρευστότητας, τον λειτουργικό κίνδυνο (συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογίας πληροφοριών και της διαχείρισης επιχειρηματικής συνέχειας) και άλλους κινδύνους που σχετίζονται με τις απαιτήσεις του Πυλώνα 2 για την κεφαλαιακή επάρκεια σύμφωνα με την Βασιλεία.

-Σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης.

-Συμφωνίες εξωτερικής ανάθεσης και κίνδυνος απάτης.

Στο βαθμό που τα λογιστικά δεδομένα καθοδηγούν ορισμένα κανονιστικά μέτρα ή περιλαμβάνονται στη ρυθμιστική υποβολή εκθέσεων, οι εποπτικές αρχές πρέπει να επιδιώκουν να κατανοήσουν και να επωφεληθούν από την εργασία διενεργείται από εσωτερικό έλεγχο σχετικά με:

- Επιμέτρηση (συμπεριλαμβανομένων των εύλογων αξιών) και απομείωση χρηματοοικονομικών μέσων.

- Σημαντικές συναλλαγές σε χρηματοπιστωτικά μέσα με ρυθμιστικό αντίκτυπο και άλλοι λογιστικοί τομείς με κρίση, συμπεριλαμβανομένων των εκτιμήσεων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο εσωτερικός έλεγχος στις εμπορικές τράπεζες και γενικότερα στις επιχειρήσεις αποτελεί μία καίρια διαδικασία η οποία αποσκοπεί στη διαφύλαξη της επιτυχίας των επιχειρησιακών στόχων καθώς και στην πρόληψη, στη διαχείριση και στην απόσβεση των διαφόρων κινδύνων και ρίσκων που μπορεί να προκύπτουν. Μέσω της εξέτασης της βιβλιογραφίας θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε πως θα ήταν ωφέλιμο για μια επιχείρηση να κατέχει ένα Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου εναρμονισμένο με τις διεθνείς πρακτικές και κατευθυντήριες γραμμές που συστήνονται από τους μεγαλύτερους χρηματοπιστωτικούς και ελεγκτικούς οργανισμούς παγκοσμίως. Επιπρόσθετα, συμπεραίνουμε πως εξαιτίας των ραγδαίων οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων που συμβαίνουν τα τελευταία χρόνια σε παγκόσμια κλίμακα, γίνεται επιτακτική η ανάγκη για αναβάθμιση, αναθεώρηση και διαφάνεια των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου. Τέλος, θα ήταν σημαντικό να εφιστήσουμε την προσοχή και να τονίσουμε την σημαντικότητα για περαιτέρω μελέτες, και παγκοσμίως, αλλά και στην χώρα μας οι οποίες θα “δώσουν φως” και θα διερευνήσουν τις πλέον βέλτιστες μεθόδους εσωτερικού ελέγχου, καθώς στην εν λόγω βιβλιογραφική ανασκόπηση αποσαφηνίστηκε η σημασία του εσωτερικού ελέγχου στα τραπεζικά ιδρύματα.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Στην παραπάνω εργασία έγινε προσπάθεια αποσαφήνισης της σημασίας του εσωτερικού ελέγχου στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει αυτού του είδους η ανασκόπηση είναι πως το μεγαλύτερο κομμάτι της σημερινής διαθέσιμης βιβλιογραφίας ανταποκρίνεται κυρίως στις μεθόδους που λειτουργεί το τμήμα εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας, τονίζοντας μεν την σημασία του, αλλά αγνοώντας σε έναν βαθμό τις συνεχείς ραγδαίες κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Μία σχετική έρευνα που θα μπορούσε να προταθεί θα ήταν ‘Οι σχέσεις και η συνεργασία των εσωτερικών ελεγκτών της τράπεζας με το τμήμα της τεχνικής υπηρεσίας και διαχείρισης ψηφιακών πληροφοριών’.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βελέντζας Γ., Καρτάλης Ν. Μπρώνη Γ. (2013), <<Ελεγκτική & Εσωτερικός>>

Ινστιτούτο εσωτερικών ελεγκτών, 2017

Καζαντζής Χ. Ελεγκτική και εσωτερικός έλεγχος- Business Plus, Αθήνα, 2006

Λουμιώτης, Β.Ι. & Τζίφας, Β.Ν. (2018), Βασικές Οδηγίες Εφαρμογής Διεθνών Προτύπων Ελέγχου, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.

Λουμιώτης Β., Ειδικά Θέματα Εφαρμοσμένης Λογιστικής και Ελεγκτικής των Τραπεζών;
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ ΑΣΤΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ, Αθήνα 2018

Νεγκάκης Χ., Ταχυνάκης Π. 2013; Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής και Εσωτερικού Ελέγχου

Walter B. M., Larsen E. J., Meigs R. F., (1986), Ελεγκτική, (μετάφραση Διαμαντόπουλος Θ.,
ΤαλαρούγκαςΙ) Αθήνα: Παπαζήσης

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abdullatif, M. and Kawuq, S. (2015), "The role of internal auditing in risk management: evidence from banks in Jordan", *Journal of Economic and Administrative Sciences*, Vol. 31 No. 1, pp. 30-50.

Akwaa-Sekyi, Ellis Kofi; Moreno Gené, Jordi. Internal controls and credit risk relationship among banks in Europe. "Intangible Capital", Gener 2017, vol. 13, núm. 1, p. 25-50

Arens, Elder, Beasley; *Auditing and Assurance Services*; 14th Edition; Prentice Hall; 2012

Ayagre Philip, Ishmael A. The Effectiveness of Internal Control Systems of Banks. The Case of Ghanaian Banks; November 2014 *International Journal of Accounting and Financial Reporting* 4(2)

Bank for international settlements, 2012, *The internal audit function in banks*

Delroy A. Chevers, D. Lawrence et al; *The Effectiveness of Internal Audit in Jamaican Commercial Banks*

Dittenhofer, M. (2001), "Internal auditing effectiveness: an expansion of present methods", *Managerial Auditing Journal*, Vol. 16 No. 8, pp. 443-450.

Edward Cahill "Audit committee and internal audit effectiveness in a multinational bank subsidiary: A case study"; *Journal of Banking Regulation* 7 (1-2): 160-179

Guy, D.M., Alderman, C.W. & Winters, A.J. (1999), *Auditing*, 5th ed., The Dryden Press, Fort Worth, TX

G.F. Almatarneh *Factors determining the internal audit quality in banks: Empirical evidence from Jordan*

Jennifer Altamuro and Anne Beatty, How does internal control regulation affect financial reporting? *Journal of Accounting and Economics*, 2010, vol. 49, issue 1-2, 58-74

K. Grigaitė, C. Dias, M. Magnus. *Economic Governance Support Unit (EGOV) PE 659.654 - October 2021*

Koutoupis and Tsamis, Risk based internal auditing within Greek banks: A case study approach; May 2009 *Journal of Management and Governance* 13(1):101-130

Mike MK Chan, 1995 "Achieving audit uniformity out of diversity: A case study of an international bank"

Palfi, C. and Muresan, M. (2009) *Survey on weaknesses of banks internal control systems*, *Journal of International Finance and Economics*, 9.

Tamimi, Oday, The Role of Internal Audit in Risk Management from the Perspective of Risk Managers in the Banking Sector, Australasian Accounting, Business and Finance Journal, 15(2), 2021, 114-129.

Tobias Schroeder, 2018; how to structure an internal audit team

Weizhong C. and Shourong S. (1997), «Unification of Independence, Authoritativeness and Efficiency-Organizational Form of Internal Audit», Managerial Auditing Journal, Vol. 12, No. 4,5, pp. 196-199

ΙΣΤΟΓΡΑΦΙΑ

<https://www.icaew.com/> the institute of chartered accountants in England and Wales

<https://www.accountingtools.com/articles/2017/5/9/operational-audit#:~:text=An%20operational%20audit%20is%20an,increase%20its%20efficiency%20and%20effectiveness.>

<https://global.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standards-2017-Greek.pdf>

<https://www.marquette.edu/riskunit/internalaudit/role.shtml>

<https://www.taxheaven.gr/law/4706/2020>

(<https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-4706-2020/arthro-16-nomos-4706-2020-armodiotites-tis-monadas>)

<https://www.techtarget.com/searchcio/definition/Sarbanes-Oxley-Act#:~:text=The%20Sarbanes%2DOxley%20Act%20of,errors%20and%20fraudulent%20financial%20practices.>

<https://www.acilearning.com/>

<https://www.accaglobal.com/in/en/member/sectors/internal-audit/learn/business-relationship-management.html>